

Tečaj XIX.

Srpanj 1895.

Broj 7.

Šumarski list.

Organ

hrv. slav. šumarskoga društva

Izdaje

Upravlј. odbor hrv.-slav.
šumarskoga društva.

Izlazi svaki mjesec.

ZAGREB 1895.

Naklada hrv.-slav. šumarskoga društva.

Šumarski list.

Br. 7.

U ZAGREBU, 1. srpnja 1895.

God. XIX.

Uvrstbina oglasa: za 1 stranici 8 for.; za $\frac{1}{2}$ stranice 4 for.; za $\frac{1}{3}$ stranice 2 for.
70 novč.; za $\frac{1}{4}$ stranice 2 for. — Za višekratno uvrštenje primjerena popustbina.

P o z i v

za

XIX. redovitu glavnu skupštinu hrv.-slav. šum. družtva,

koja će se po ustanovi §. 20. družtvenih pravila i u smislu zaključka upravljućeg odbora istoga družtva od 24. ožujka t. g. toč. 3. obdržavati 10. do 13. kolovoza t. g. u Slatini (u županiji virovitičkoj) uz slijedeći program:

10. kolovoza dolazak i sastanak učestnika u Slatini u gostionici k «Bielom vuku». Isti dan obdržavati će se i sjednica upravljućeg odbora;

11. kolovoza rano u jutro izlet skupštinara u šume prejas. kneza Schaumburg-Lippea, a na večer povratak u Slatinu;

12. kolovoza u 9 sati prije podne obdržavanje glavne skupštine u Slatini u prostorijah, koje će se p. n. gg. skupštinicom naznačiti po tajniku družtva dan prije.

U 2 sata poslije podne zajednički objed skupštinara.

13. kolovoza rano u jutro izlet skupštinara u šume vlastelinstva voćinskog (Jankovac), eventualno povratak skupštinara kući.

Dnevni red skupštine:

1. Otvorenje i pozdrav skupštine po predsjedničtvu družtva;
2. Čitanje izvješća družtva tajnika o djelovanju upravljućeg odbora tečajem prošle godine;

3. Čitanje izvješća revizionalnog odbora o preizpitaju družvenih računa za god. 1894. i o pregledavanju družtvene imovine;
4. Ustanovljenje družvenog proračuna za god. 1896. i proglašenje zaključnog računa za god. 1894.;
5. Izbor dvaju revizora i jednoga zamjenika za izpitivanje družtv. računa za god. 1895.
6. Razprava o kupnji gradilišta za gradnju „š u m a r s k o g a d o m a“, te pretresivanje pravila u tu svrhu ustrojiti se imajuće „u d r u g e“ za gradnju šumarskoga doma;
8. Ustanovljenje mjesačnog sastanka buduće redovite glavne skupštine;
7. Razprave o pojedinih predlozih, koji se ipak u smislu §. 22. družtv. pravila imaju prije skupštine prijaviti predsjedničtvu družtva i napokon
9. Čitanje i ovjerovljenje zapisnika glavne skupštine i zaključak iste.

P. n. gg. članovi, koji žele prisustvovati ljetošnjoj glavnoj skupštini u Slatini i izletom u šume, neka izvole najdulje do 20. srpnja t. g. pismeno prijaviti svoj dolazak mjestnom poslovodjiju p. n. gosp. knež. šum. nadzorniku Vilimu Mülleru u Virovitici u svrhu, da se mogu za rana učiniti potrebite priprave.

U Zagrebu, dne 25. lipnja 1895.

Predsjedničtvvo hrv.-slav. šumarskoga družtva:

F. Zikmundovsky,

predsjednik.

A. Borošić,

zamjenik tajnika.

Nješto iz prakse o proredjivanju i klaštenju.

Dnevna pitanja iz sadjenja šuma.

Piše šum. nadsavjetnik Dr. Füst.

Kako god se u poslednje vrieme na polju šumarstva mnogo radi oko znanstvenog iztraživanja i kako god se rezultati tih iztraživanja i u praksi polagano uvadaju: to se ipak ne manja važnost polaže i onim principom, koje su praktičari za valjane pronašli.

Moguće je, da je za naše šume prava blagodat, da se ma i najtoplje preporučene novosti ne izvadju odmah i u praksi; nu svakako je dobro, da se ne držimo zastarjelih zasada, da nebi možda kod toga trpio napredak naše znanosti.

I. Proredjivanje.

U posljednjem deceniju jedva da se je o kom predmetu više pisalo i na šumarskih skupština više razpravljalio, nego li o proredjivanju. U novije vrieme razpravlja je o tom mnogo nadšumar Dr. Häng u svom prvom djelu: „Prilog k pitanju o proredjivanju“, u kojem je podjedno predočio razvitak ove nauke od prvog početka, pa sve do skrajnih (ekstremnih) mnenja Borggrevea i Wagnera.

Većina onih, koji su se s ovom znamenitom šumsko-gospodarstvenom naukom bavili, složila se je u tom, da su kod proredjivanja najvažnji slijedeći momenti:

1. Pravodobni početak proredjivanja.
2. Umjereni stupanj istoga do one dobe, kad je već glavni prirast u visini dovršen, i kad nije preveliki razmak vremena od jednog proredjivanja do drugog.
3. Što moguće ranije preduzimanje proredjivanja kod odstraniti se imajućih škodljivih i potištenih, makar baš i gospodujućih vrsti drveća pojedinih sastojina.
4. Uzgoj eventualnih nuzgrednih tlo štitećih sastojina. (Ovo je od osobite vrednosti kod mješovitih sastojina, gdje se pod sjenu ljubećim i tlo štitećim drvećem uzgaja onakovo drveće, koje ne ljubi zasjenjivanje).
5. Jače proredjivanje u onih sastojinah, u kojih je već glavni prirast u visini dovršen (bez da se kod tog prelazi u prozračni sjek). Ovo je dakle prelaz od slabijega proredjivanja k jačemu.

Od ovih glavnih momenata ne zaslužuju oni pod točkom 3. i 5. navedeni osobite pažnje, niti uporabivost u praksi.

Promatrajmo ponajprije točku 3. o što moguće ranijem odstranjenju škodljivih i potištenih makar baš i gospodujućih vrsti drveća pojedinih sastojina.

U listnjačkih sastojina, kod hrasta i bukve, opaziti ćemo, da se pod gospodujućim, kriepkim i liepo razvitim stablima nalaze manje vredna, krošnjata, grbava, te u obče u razvoju zaostala stabla. Već manje se to opaža kod četinjačkih sastojina, kod smreke i jele, ali već češće u borovih. Ovakva zaostala stabla nastala su ponajviše od onih mladica, koje su kod pomladjivanja nješto prije nikle, nego druge, i zato ovakova stabla zadobilja debele grane i loši oblik, u obče pošto su pojedince osamljena, a ne u sklopu porasla. Osobito nači ćemo u bukovih sastojinah vrlo često rašljasti oblik pojedinih stabala, uslijed česa gube ovakova stabla znatno na svojoj vrednosti.

Ako odmah u početku pomladjivanja i izvadimo prije spomenute, osamce rastuće mladice, te time sastojine od budućih nezdravih i potištenih stabala oslobođimo, ipak ćemo nakon njekog vremena opaziti, da su se potišteni individui opet pojavili. U tom slučaju biti će najvažnija zadaća šumara, da što moguće prije iste odstrani i to u onom vremenu, dok još imade drugih, za uzgoj sposobnih stabala, koja će nam izvadjena stabla nadomjestiti. Posao ovaj neka se obavi veoma oprezno sa malo radnika, koje valja dobro u posao uputiti i

neprestano nadzirati. Ovo se obavlja obično skupa sa prvim proredjivanjem; nu ako bi se ovo bilo ma s koga mu dragoga razloga provadjalo tekar u kasnije doba, onda se sa ovakovim čišćenjem mora početi prije proredjivanja. Ako se tim čišćenjem dobiveni materijal nebi izplatio iz šume izvažati, onda neka se ostavi na samom mjestu ležati.

Težji je taj postupak kod starijih i kod onih mlađih sastojina, koje su već jednom bile proredjene, nu gdje se možda suviše brižni šumar radi toga, da ne nastanu praznine, nije usudio sve one potištene i zakržljale individue odstraniti. Kad bi se to bilo učinilo, pričnjala bi nam se sastojina odmah nakon te operacije ne liepom i opazili bi znatne praznine, nu ove bi se u najkraćem vremenu opet posve zarasle, a vriednost i ljepota same sastojine znatno bi se podigla. Ako bi se bojali, da bi na kojemu mjestu uslied navedene operacije nastale odviše velike praznine i da se susjedna stabla radi dosadanjeg potištenog stanja nebi mogla posve oporaviti, onda neka se barem oklaštire one grane, koje slabije susjedu potištiju, pa će se kod slijedećeg proredjivanja i ta oklaštrena stabla moći bez razmišljanja odstraniti.

Postupak taj bio bi sličan Borggreveovom prebornom proredjivanju, ali s tom razlikom, što se ovdje s proredjivanjem započima rano i što se vade samo zakržljala i ne vriedna stabla, pa ako se ovo dobro provede, onda se u većoj starosti ne treba više provadjati. Razmotrimo sada pod točkom 5. navedeno jače proredjivanje starijih sastojina.

Većina strukovnjaka posvećuje najveću pažnju proredjivanju mlađih i srednjodobnih sastojina, uspjeh opaža se u izvanjskom izgledu sastojine, koja nam se pričinja kao da je za 10 godina starijom postala, a i u samom znatnom prihodu. Ovakva proredjivanja spadaju među zahvalne šumske radnje, koje se rado, a često još i u 70—80 godišnjih sastojinah provadaju, naime tako dugo, dok nije glavni prirast u visinu dovršen. Od tog vremena dalje prepusta se vrlo često svako dalnje čišćenje samoj naravi, pa ipak bi se upravo u to doba moralno skrbiti za jaki razvoj za sjeću skoro zrele sastojine, kao takodjer i za znatne ranije prihode, a oboje dade se proredjivanjem postići.

Razgranjeno mnjenje o prirastu sastojina, temeljeći se na skrižalkah prihoda, drži, da je prirast u početku dosta slab, dočim se kasnije znatno diže, te postigne već prema stojbini prije ili kašnje, nu uviek razmjerno brzo kulminaciju, a tad opet pada. Tako na pr. pokazuju Bauerove skrižaljke prihoda za bukove sastojine II. bon. razreda najveći tekući prirast za deblovinu već u 49. godini, a za deblovinu i vrhovinu u 57. godini. Od tog vremena pada tekući prirast dosta brzo. Tako na. pr. u 90. god. padne kod deblovine sa $8 \cdot 9 \text{ m}^3$ na $5 \cdot 3 \text{ m}^3$. Ako izrežemo iz jednog stabla kolut, pa iztražujemo prirast onda ćemo opaziti, da su godovi zadnjih 30—40 godina vrlo uzki, a to nam potvrđuje pravilo ranoga pada prirasta i kod pojedinog drveta.

Nadšumar Dr. Martin u svom djelu: „Die Folgerungen der Bodenreinertragstheorie für die Erziehund und Umtreibszeit der wichtigsten deutschen Holzarten“ u §. 12. „tekući prirast bukve“ upućuje, da naglo padanje prirasta

kod bukve nije nikakav naravni zakon, nego da je to posljedica samog uzgoja sastojina, koje se sve do sječe uzgajaju u gustom sklopu, te uslied toga imadu vladajuća stabla premalo prostora za razvoj. On veli nadalje, da mogu i starije bukve, rastuće u odgovarajućem ne pregustom sklopu, još uviek priraščivati i da je taj prirast jednak prirastu u dobi kriepko rastućega kolosjeka, a po tom da je i rano padanje prirasta posljedica uzgoja sastojina, koje se do danas skoro svuda uzgajaju u gustom sklopu, te se u starijoj dobi premalo ili u obće ne proredjuju.

Govoreći o uzgoju stabala bez velikih krošnja i sa razmijerno prema starosti jačim promjerom, Martin navadja, da se takova mogu uzgojiti jedino u onih sastojinah, koje su bile u mladosti slabije, a u starijoj dobi jače proredjene. Razvijajući teoriju o razdiobi prirasta, dolazi Martin do tog praktičnog zaključka, da se može od onog doba, kad material mlađih bukovih sastojina imade već njeku vrijednost, uživati $\frac{2}{3}$ godišnjeg prirasta putem proredjivanja, dočim se od one dobe, kad je već prirast u visinu dovršen, uživa podpuni prirast vadjenjem u rastenu zaostalih stabala. Nu obzirom na to, što udaljenost jednog stabla do drugog biva rastućom dobom sve manja i što se gubi jedan dio prirasta, koji tvori, i napokon radi toga, što i starije sastojine ipak još priraščuju u visinu, dolazi Martin do tog rezultata, da se u bukovih sastojinah II bon. razreda sječivni etat neznatno pomnožaje, dočim su upravo znatni prihodi predužitka (do 60 m^3 u 10 godina). Po njemu sastavljenе skrižaljke pokazuju za 120 g. obhodnju 390 m^3 glavnog i 380 m^3 svih dosadanjih predužitaka, a za 140 g. obhodnju 410 m^3 glavnog i 500 svih predužitaka.

Svaki uzgoj sastojina sastoji se u tom, da se broj stabala bez prestanka znatno umanjuje, a prirast da se koncentriра na malenom broju stabala, koja će uslied toga, dok dozriju za sječu, mnogo jača i za tehničku nporabu sposobnija biti, a osim toga imat ćeemo i znatne prihode predužitaka.

Ipak bi se moglo dvojiti, da se nebi preveliko uživanje nuzužitaka po vremenu štetnim ukazalo, pošto bi se s jedne strane sastojine možda odviše proredile, a prostor za rastenje nebi se podpuno izrabio i pošto bi to s druge strane i na samo tlo štetno djelovalo. Svakako je opravdana Martinova tvrdnja, da se skoro svuda stare sastojine premalo proredjuju; da je uslied toga sklop pregust, a prirast i nuzužitci su premaleni; broj stabala je odviše velik, a za sječu dozrela stabla nisu dovoljno debela, što se svakako nebi dogodilo, da se je sastojina valjano proredjivala. Slično je u jelovih, smrekovih, dapače i u borovih sastojinah. Pošto je borova sastojina počam od 50 godina i onako riedka, to se mnogi žaca proredjivanja u strahu, da nebi postala preredkom, što je neopravdانا zabluda. Vrlo često vidi se u borovih sastojinah množina u rastu zaostalih stabala sa jednostranom krošnjom, koja konačno ipak pogine, nu prije toga ošteti znatno i krošnje susjednih stabala. Odstranjenjem ovakovih stabala očuvat će se krošnje ostalog drveća, a sklop postati će prije bolji, nego lošiji.

2. Klaštenje.

Poznato je, kakovim se je oduševljenjem pokojni šumarnik Alers zauzeo za klaštenje četinjača misleći, da je u tom pronašao sredstvo za znatno povećanje šumskih prihoda, te je izumio za to i posebnu krilatu pilu (Flügelsäge) u predmnievanju, da će se ista za klaštenje skoro svuda uvesti. Premda su mnogi najznamenitiji strukovnjaci njegove predloge i obreteni stroj točno izpitati i toplo preporučili, ipak je klaštenje samo iznimno uvedeno u šumsko gospodarstvo; tako se je na pr. klaštenje u Bavarskoj samo iznimno uvelo, dočim je ono u Hessenskoj već od god. 1891. kao glavno gospodarstveno pravilo postalo.

Ako promatramo točno smrekovu sastojinu i to od mladosti, pa sve do one dobe, do koje će sastojina za sjeću dozrijeti, onda ćemo opaziti, kako polagano stare osušene grane sa drveća odpadaju, te često po 10 i više godina po cijeloj svojoj duljini ili kao vjetrom skrhani kusatak (zalomak) na stablih sjede, dok konačno neizčeznu. Kod onih stabala, koja rastu na kraju šume, kraj puteva ili prosjeka i kod kojih su grane prije, nego su se osušile, znatno odebljale, ostanu još nakon 20 godina na stablu. Ovo polagano čišćenje drveća opaža se osobito kod riedkih, u listnatu šumu samo umetnutih smreka. Slično se opaža i u borovih sastojinah, akoprem odpada ovdje suho granje mnogo prije i sastojina izgleda čišćom, nu ipak će se i tu naći množina na stablu stojećih suhih grana, a osobito se to opaža kod borova, koji su uškrani u bukovu sastojinu. I kod jеле ostaje suho granje dugo na stablu, dočim najbrže opada sa ariža.

Ako promotrimo prekrasna i gladka debla 100 godišnje smrekove iiii jelove sastojine, onda ćemo se uvjeriti, da je zaista najbolje, da se čišćenje iste prepusti samoj naravi; nu ako opet pobliže iztražujemo unutarnost tih na oko bezprikornih debala, onda ćemo se baš o protivnom uvjeriti.

Kad sam prije njekoliko godina razgledavao njeku veliku parnu pilanu i hvalio prekrasan materijal, koji je izpiljen bio iz krasnih trupaca, onda mi reče moj vodić: kad bi samo i unutarnost odgovarala liepoj vanjštini“. Pregledav izpiljene daske, opazio sam, da su samo one piljenice čiste bile od uraslina, kod kojih je drvo prirasio tekar nakon izčeznuća suhih grana na dotičnom stablu. Neima sumnje, da bi se znatno digla vrednost tih trupaca, da su se suhe grane pravodobno odstranile, a pošto se isto opaža i na drugih mjestih i kod drugih vrsti drveta, zaista je nepojmivo, da se Alersov predlog nije poprimio dapaće niti u onih državah, u kojih je šumarstvo na visokom stupnju i koje ga vrlo brižno njeguju.

Biti će razni uzroci, koji su na to djelovali, kao: trošak, potežkoće kod same radnje i pitanje, da li će se takav posao izplatiti. Što se tiče troškova, to se isti obično suviše visoko procjenjuju, te se mogu razboritom štedljivošću znatno sniziti. Primjećujem, da je klaštenje nuždno samo u onih sastojinah, iz kojih će se proizvadzati piljena roba.

Tako na pr. neće se izvadjati klaštrenje u mladjoj smrekovoj sastojini, koja nam ima dati samo slabiju gradju ili u borovoј sastojini, koja nam ima nuz ogrevno drvo i slabiju gradju davati.

Upotriebit će se dakle samo kod onih četinjačavih sastojina, koja će doseći visoku starost i iz kojih će se proizvadjeti dragociena piljena roba, nu ni u ovih neće se klaštrenje protezati na čitavu sastojinu, već samo na ona stabla, koja će se tekar na koncu obhodnje sjeći, dočim će se izpustiti sva ona stabla, za koja mislimo, da će se prije kao predužitak za gorivo iz sastojina izvadatiti, te će se tako klaštriti po prilici 500—600 stabala po hektaru.

U krajevih, gdje drvo imade veliku cienu, moglo bi se oklaštrenje obaviti i bez troška i to tako, da se radnikom, koji šumu klaštre, dadu oklaštrene grane, pošto je osobito kod prvog klaštrenja količina granja upravo znatna. Siromašno pučanstvo obskrbit će se na taj način sa drvi za gorivo, te neće biti upućeno na kradje. Gdje drvo neima tolike ciene, pokrio bi se na taj način barem jedan dio troškova.

Ali i tamo, gdje bi klaštrenje bilo sa troškom spojeno, nesmije se to uzeti u obzir i to ponajviše radi toga, što se pojedino stablo klaštri samo u visini do 10 met. U tom pogledu izvedeni pokusi pokazali su, da je trošak upravo neznatan, te da odpada popriječno na jedno stablo samo njekoliko novčića.

Razumjeva se, da je izvedenje same radnje kao i nužni nadzor dosta težak, nu niti to nesmije biti razlog, da od klaštrenja odustanemo. Za taj posao uzimaju se obično stalni, povjerljivi i u sam posao upućeni radnici, koji će grane sa Alersovom ili sa običnom drugom pilom piliti. Ako bi radnici jedno stablo odviše, a drugo premalo oklaštrili, onda se kod drugog klaštrenja prvo neće jače klaštriti, a drugo će se nješto više oklaštriti.

U Hessenskoj naznače se sva za klaštrenje opredieljena stabla sa vapnom, kredom ili uljenom bojom. Najbolje bi bilo, da se sav posao dade na pogodbu (u accord), pri čem bi se imala ustanoviti svota za pojedino stablo, a za temelj neka služi običajna nadnica.

Kad bi se klaštrenje protezalo na veće površine, bilo bi zaista mučno izbrojiti broj oklaštrenih stabala; nu i to bi se mogla obaviti pomočju pokusnih ploha.

Neima sumnje, da se vrednost pravodobno oklaštrenih stabala znatno diže i da korist od toga posla nadmašuje troškove izvedenja samoga klaštrenja, da je dakle sama radnja od narodno gospodarstvene važnosti. Drugo je opet pitanje, da li će korist vući posjednik šume, koji je tu radnju izvadiao! Ako prispodobimo primjerice njeko stablo, koje je u 30. godini valjano oklaštreno s onim stablom, koje u obće nije klaštreno, onda ne ćemo opaziti nikakve razlike, ali ipak će nam samo onaj trgovac prvo, dakle oklaštreno stablo dobro platiti, koji na svojoj pilani proizvadja piljenu robu, i tekar onda šalje ovakovu robu u promet i komu je poznat uzgoj dotične sastojine, pak znade, kakvim se je uspjehom klaštrilo. U obratnom slučaju i ako se sāmi trupei šalju u

promet, neće dakako biti izmedju klaštrenog i neklaštrenog drveta nikakove razlike.

Ovo će biti i razlog tomu, da se klaštrenje u šumskom gospodarstvu nerado uvadja, imenito u privatnih šumah, dočim bi državi kao posjedniku šume morala pred očima lebditi narodno-gospodarstvena važnost klaštrenja, kao što to zaista u Hessenskoj biva, a svakako bi se moralo ovomu pitanju o njegovanju sastojina veća važnost posvetiti, nego do sad.

Preveo M. G-č.

Šumarstvo i ribogojsstvo.

Les opatruj, ryby pestuj!
Česk. narodna rieč.

Ovim člankom ne namjeravam zlatne kule graditi t. j. ne namjeravam predstaviti ribogojsstvo kao jedinu i izključivu privrednu narodnog gospodarstva, koja je najunosnija, nego moja je namjera, da ribogojsstvo preporučim pažnji šumarâ, kao prijateljem prirode i promicateljem narodnoga blagostanja.

Osim tegotne službe valja da se šumar bavi i gospodarstvom; dapače dužnost mu je, da bude uzorni učitelj naroda u pojedinoj grani gospodarstva.

Ribarstvo i ribogojsstvo uz šumarstvo važna je grana narodne privrede. Do pred malo godina bijahu naše vode bogate svakom plemenitom ribom. Brzo napredujuća industrija i nerazuman ribolov djeluje na propast ribarstva. Zato se je u kulturnih zemaljih uvidila potreba, da se i ribarstvo pod zaštitu zakona stavi. Ali i ta zakonska zaštita riba stupila je u daleko kulturnih država dosta kasno. Tako kasno donešeni zakoni neimaju dosta snage, da uklone mnoge već zastarjele, još postojeće štetne uredbe.

Danas zaoštrila se je ta pogibelj tako, da sama zakonska zaštita riba dosta ne djeluje, već joj treba ribogojstvom pomoći. Treba bo ribu umjetno gojiti i puste vode opet ribami napučiti. I strukovnjaci diele različite nazore, kako bi valjalo najuspješnije i najjeftinije napučiti naše prazne vode sa ribom.

Pa gle! upravo šumari upozoriše već davno naše zakonodarstvo na onu pogibelj, koja prieti ribarstvu. Do pred kojih desetak godina bila je riba valjana hrana narodu, dočim je dan danas ona postala skoro izključivo samo kao oblizajak na gospodskom stolu. Dobro je, da se obćenito svraća pozornost na tu žalostnu činjenicu, pak da se je već počelo ozbiljno misliti i raditi na podignuće ribogojsstva. I glede promicanja ribogojsstva pozvani su šumari u prvom redu, da pomognu dobroj stvari. Šumar kao ljubitelj prirode i kao tehničar ima dosta prilike, da uz dobru volju nastoji, da se i ova grana narodne privrede promakne.

Kao „Sportsmann“ tjerajući i udiciarski sport, može šumar osobitu ljubav za ribogojsstvo u inteligenciji pobuditi.

Udičarstvo služi ne samo zdravlju, nego ono svieži duh i telo, jer taj sport vodi čovjeka u krasnu narav, u šumu, na potok, rieku, jezero i na more.

Gotovo svaki šumar ima u svojoj šumariji po koji potok, rieku ili dosta barâ. Sve ove puste vode mogu se po narodnu dobrobit koristno izcrpsti, ako u njima ribu gojimo. Uz liepu zabavu čeka šumara i bogata plaća. Ne treba da spominjem, koliko ima u nas velikih površina, koje malo ili nikakovu korist ne nose, dočim bi liepu rentu nosile, kad bi se na njih ribnjaci uredili. U Českoj goji ribu svaki seljak, koji ima ma i najmanju baru. Knez Schwarzenberg (Třeboň, Česka) posjeduje 8000 ha. ribnjaka, koji leže na najgorjem tlu, a nose na godinu do 300.000 for., dakle tri put toliko, koliko nose 27.000 ha. četinjače šume i lov.

Koliku pažnju posvećuju njemački šumari ribogojstvu, svjedoče veliki uspjesi njemačkih šumara na tom polju narodne privrede.

Riedko prodje koja njemačka skupština, a da se nepovede ozbiljna rieč o ribogostvu, jer su njemački šumari podjedno i izkusni ribogojci.

Velik broj autora bogate njemačke ribarske literature spada medju šumare. Već godine 1831. napisao je hessenski zemalj. nadšumarnik Ern. Fr. Hartig knjigu pod nadpisom: „Lehrbuch der Teichwirtschaft, Verwaltung und Verbindung mit der Wiesen- und Ackerverbesserung“. Ova 560 stranica zapremajuća knjiga još se i danas rado čita, prem je već stara. Prvi ribari i ribogojci su Englezi, a za njima Amerikanci, Njemci, Francezi i t. d.

Mi trebamo da se okoristimo sa izkustvima Njemaca, pa ista prilagoditi našim okolnostim sve dotle, dok nas vlastito izkustvo nepostavi na vlastite noge. Danas je u Njemačkoj upravo manija ili moda pisati o ribogojstvu.

Naši šumari odužiti će se narodu i svojoj otačbini, ako budu pripomogli, da se i u nas ribogostvo racionalno uredi, odnosno ako budu nastojali zapriječiti sve ono, što ribogostvu u našoj domovini na putu stoji. S toga je potrebito, da se točno upoznaju sa domaćimi ribarskim odnošajima, jer samo tada moći će uspješno djelovati, da bude i ribogostvo narodu od koristi.

Tim će se samoj stvari ne samo pomoći, nego i pospješiti, da se i kod ribarstva uzgoj riba racionalno tjerá.

Zato se podpisani usudjuje učtivo zamoliti gg. šumare, da mu po mogućnosti uz naznačenje mjesta, obćine, kotara, županije odgovore na na ova pitanja?

1. Kakove se ribe nalaze u kojoj vodi (ime ribe i vode?)
2. U kojoj množini po redu?
3. Što vam je poznato iz naravoslovja pojedine ribe po narodnom shvaćanju?
4. Od kada do kada, gdje i kako mriesti pojedina vrst ribe?
5. Koje osobitosti i opažanja narod pojedinoj vrsti riba pripisuje?
6. Kako se ceni kod vas riba (po redu od najbolje)?
7. Koje prednosti i koje mane poznajete u Vaših ribara u pogledu racionalnog uživanja ribolova i zaštite ribe?

8. Tko je u posjedu ribolova, a kakovi su ljudi zakupnici (ribari) ?

9. Ima li u Vas veleposjednika, koji imadu prilike i volju za racionalno ribnjačarsko gospodarstvo, te koji su ?

10. Imate li Vi u vašem srezu prilike za ribogojstvo ?

11. Ima li u starih vodah rukava ili tišina ?

12. Koji su neprijatelji ribe i u kojoj množini dolaze ?

13. Koje pogibelji priete ribi u prostih voda od odvadjanja kanala i tvorničkih nečistih i t. d.? Gdje su, kakove su, od česa su i u kojem stupnju škode ?

14. Ima li na otvorenih vodah naprava, koje priete ribi ? Gdje su kakove su ?

15. Ima li u Vas raka ?

16. Kakovi su nazori Vaši glede podignuća ribarstva ?

17. Koji su vam narodni ribarski tehnički izrazi poznati ?

Preporučujući se p. n. gg. šumarom za što veću podporu u pogledu gore rečenih pitanja, te zahvaljujući se već unapred na svakom odgovoru, molim podjedno, da se takovi odgovori priposlati izvole na moju adresu.

Najbolja su najnovija djela o ribogojstvu iz Shaerove biblioteke : Max. v. d. Borne „Künstliche Fischzucht, — „Teichwirtschaft, — Süsswasserfischerei, — Augelfischerei, (Sport), naklada Parey, Berlin. Ciena svakom svezku 1·55 for. ($2\frac{1}{2}$ Marke) i Hugo Borgmann, k. preuss. Forstmeister: „Die Fischerei im Walde“, naklada Spinglera, Berlin. Ciena 3·34 for.

Milan Drnić

zemalj. stipendista za ribogojstvo, sada u Sisku.

Nješto iz nauke o prirastu.

(Nastavak).

Postotak prirasta po količini.

Kada bi mi drvnu gromadu njeke sastojine počam od prve njezine mladosti od godine do godine u brojevih naznačili, onda bi opazili, da se niz ovih brojeva približuje zakonom njeke aritmetičke progresije, kojoj se razlike malo razlikuju. U svrhu opredeljenja dohodka ili pako budućeg prirasta sa postotnim računom bilo bi mnogo shodnije i svrsi probitačnije, ako se upotriebi jednostavno dobitno pravilo, nego da se veže na kamatno-kamatni račun, pošto bi se prvim načinom u njekom stanovitom razdoblju već uzsliedivša ili pako očekujuća količina prirasta jednakom na pojedine godine rečenoga razdoblja repartirala, pa bi se usled toga i više približilo gore navedenom nizu, koga narav opredeljuje, nego u potonjem slučaju. — Čim je kraće dotično razdoblje, tim ćemo uporabom jednostavnog kamatnog računa manju pogriješku učiniti.

Medjutim nama nije potrebit postotak prirasta u svrhu opredieljenje dohodka ili budućeg prirasta, pošto nam tu mnogo shodnja sredstva stoje na razpolaganje, koje nam dobre mjestne skrižaljke pružaju. Rečeni postotak trebamo mi u posve ine svrhe; njim naime prosudjujemo djelovanje naših gospodarstvenih glavnica. Samo je po sebi jasno, da bi ovo prosudjivanje netočno bilo, kad bi drugim kojim, a ne godišnjim ukamačenjem računali, pošto godišnji prirast faktično uzslidi na onoj gromadi, koja je usled prirasta od prošle godine prirasla.

Pojedino drvo ili pako drvna gromada pojedine sastojine nije ništa drugo, nego u šumskom gospodarstvu sudjelujuća glavnica ili se barem takovom smatrati dade.

Priraste li njeko drvo ili pako njeka sastojina u jednoj godini od drvne gromade m na gromadu M , tada je njezin godišnji prirast $z = M - m$, a postotak prirasta dade se iz sljedećeg razmjerja pronaći:

$$p : (M - m) = 100 : m$$

$$\text{iz česa sledi: } p = \frac{100(M - m)}{m}$$

$$\text{dočim je ali: } M - m = z$$

$$\text{s toga je: } p = \frac{100 z}{m}$$

Istu vrednost obzirom na p (postotak) dobijemo i onda, ako M kao jedno-godišnju prolongiranu vrednost od m smatramo, dakle:

$$M = m \cdot 1.0p$$

$$\text{ili: } \frac{M}{m} = 1.0p = 1 + 0.0p$$

$$\text{ili: } 0.0p = \frac{M}{m} - 1$$

$$\text{ili: } p = \frac{M - m}{m} \times 100 = \frac{100z}{m}$$

Količnik $\frac{100z}{m} = p$ mora od godine do godine sve manjim bivati, pošto djelić (divisor) m raste uviek za jedan cieli godišnji prirast, dočim z samo tekući godišnji prirast predstavlja, koji obično još prije dobe sječivosti padati počima. Prema tomu dakle m sveudilj raste, dočim se z , a isto tako i $100z$ vrlo znatno nepromjenjuje. Samo ako se strogo držimo pravila o sadjenju i gojenju šuma, kao i pravodobnih provadjanja proreda i t. d., onda možemo pod okolnostima postotak prirasta na njeko vrieme povisiti ili ga u istom nivou udržati ili bar njegovo naglo padanje zapričeći.

Ako postotak p stavimo u omjer sa M mjesto m , onda je:

$$p = \frac{100(M - m)}{M} = \frac{100z}{M};$$

ovaj izraz daje nam manji iznos, nego prvi.

Ako se računa na više od jedne godine, kao što to obično biva, tada ne možemo u svrhu, da izmjerimo djelovanje drvnog kapitala, jednostavni kamatni račun upotriebiti; M imade se smatrati kao n godišnja prolongirana vriednost od m , a odgovarajući postotak p dade se po poznatoj jednačbi pronaći:

predpostaviv da je $m \cdot 1 \cdot 0^{pn} = M$,

$$\text{onda je } 1 \cdot 0^{pn} = \frac{M}{m}$$

$$\text{ili } 1 \cdot 0^p = \sqrt[n]{\frac{M}{m}}$$

$$\text{ili } 1 + 0 \cdot 0^p = \sqrt[n]{\frac{M}{m}}$$

$$\text{ili } 0 \cdot 0^p \sqrt[n]{\frac{M}{m}} - 1$$

$$\text{ili } p = 100 \left(\sqrt[n]{\frac{M}{m}} - 1 \right),$$

dočim bi jednostavni kamatni račun za p sliedeći obličak izpostavio

$$p = \frac{100z}{m \cdot n}, \text{ koji bi ali prevelike iznose dao.}$$

Obličak $p = 100 \left(\sqrt[n]{\frac{M}{m}} - 1 \right)$ dade se samo pomoću logaritama razrijeti. Presler je stoga za obične praktične svrhe preporučio približni obličak (Näherungsformel), koji izvadja na sliedeći način:

Ako se postotak p nestavi u omjer sa m , a niti sa M , nego sa aritmetičkom sredinom prvog i potonjeg, onda se dade na temelju pravila trojnog razviti sliedeći razmjer:

$$\frac{M+m}{2} \text{ dade u } n \text{ godina } M-m \text{ prirast}$$

$$\text{iz česa sliedi, da je } p : (M-m) = 1 : n$$

$$= 100 : \frac{M+m}{2}$$

$$\text{ili } p = \frac{(M-m) \cdot 100}{n \frac{M+m}{2}} = (M-m) \cdot 100 \cdot \frac{2}{n(M+m)} =$$

$$= \frac{(M-m) 200}{(M+m) n} = \frac{M-m}{M+m} \cdot \frac{200}{n}$$

$$\text{dakle konačno } p = \frac{M-m}{M+m} \cdot \frac{200}{n}$$

Obličak ovaj daje nam često odviše malene rezultate, a osobito onda, ako je M naprama m odviše velik, kako to i sam Presler napominje.

Kunze ustanovio je takodjer jednu približnu formulu za računanje postotka p , pa je kraj toga nješto pomnijivije radio, kako se to iz slijedećega vidi:

U jednačbi $p=100 \left(\sqrt[n]{\frac{M}{m}} = 1 \right)$ dade se član $\sqrt[n]{\frac{M}{m}}$ još i ovako pisati $\sqrt[n]{\frac{m}{M-m}} = \sqrt[n]{1 + \frac{M-m}{m}}$

Ako je sada oline $(M-m) < m$, onda mora takodjer $\frac{M-m}{m} < 1$ biti,

a izraz $\sqrt[n]{1 + \frac{M-m}{m}}$ dade se po binomijskom poučku razviti u niz, uslijed česa se dobije slijedeća jednačba:

$$\sqrt[n]{1 + \frac{M-m}{m}} = 1 + \frac{1}{n} \cdot \frac{M-m}{m} - \frac{n-1}{2n^2} \left(\frac{M-m}{m} \right)^2 + \dots \text{ itd.}$$

Pomnožimo li sada obje strane jednačbe sa $1 + \frac{n-1}{2n} \cdot \frac{M-m}{m}$, onda ćeemo dobiti:

$$\begin{aligned} \sqrt[n]{1 + \frac{M-m}{m}} \left(1 + \frac{n-1}{2n} \cdot \frac{M-m}{m} \right) &= 1 + \frac{n-1}{2n} \cdot \frac{M-m}{m} + \frac{1}{n} \cdot \\ \frac{M-m}{m} + \frac{n-1}{2n^2} \left(\frac{M-m}{m} \right)^2 - \frac{n-1}{2n^2} \left(\frac{N-m}{m} \right)^2 - \frac{(n-1)^2}{4n^3} \cdot \\ \left(\frac{M-m}{m} \right)^3 + \dots \end{aligned}$$

Pošto se sa $\frac{M-m}{m}^2$ multiplicirani članovi medjusobno uništaju i pošto one sa višjima potencijama obterećene oline izpustiti možemo, stoga će biti:

$$\sqrt[n]{1 + \frac{M-m}{m}} \left(1 + \frac{n-1}{2n} \cdot \frac{M-m}{m} \right) = 1 + \frac{n+1}{2n} \cdot \frac{M-m}{m}$$

$$\text{Sada je } \sqrt[n]{1 + \frac{M-m}{m}} = \frac{1 + \frac{n+1}{2n} \cdot \frac{M-m}{m}}{1 + \frac{n-1}{2n} \cdot \frac{M-m}{m}}$$

$$\text{dočim je } \frac{1 + \frac{n+1}{2n} \cdot \frac{M-m}{m}}{1 + \frac{n-1}{2n} \cdot \frac{M-m}{m}} = 1 + \frac{\frac{1}{n} \cdot \frac{M-m}{m}}{1 + \frac{n-1}{2n} \cdot \frac{M-m}{m}}$$

$$\text{a } 1 + \frac{\frac{1}{n} \cdot \frac{M-m}{m}}{1 + \frac{n-1}{2n} \cdot \frac{M-m}{m}} = 1 + \frac{2(M-m)}{M(n-1)+m(n+1)}$$

Prema tome je $\sqrt[n]{\frac{M}{m}} = 1 + \frac{2(M-m)}{M(n-1)+m(n+1)}$
te konačno

$$p = 100 \left(\sqrt[n]{\frac{M}{m}} - 1 \right) = 100 \left[1 + \frac{2(M-n)}{M(n-1)+m(n+1)} - 1 \right] = \\ = \frac{M-m}{M(n-1)+m(n+1)} \times 200$$

Iz gore rečenog vidimo, da je dakle Kunze vrednost za postotak slijedećim izrazom označio:

$p = \frac{(M-m) \cdot 200}{M(n-1)+m(n+1)}$, koji obličak nješto veće iznose daje, nego što se po Preslerovoj formuli dobivaju.

Ako neimamo s osobito velikimi razdoblji, niti s odviše malenim p posla, onda je razlika medju matematičkim pravim i pomoću ove formule ustanovljenim rezultatom bar za praktične svrhe bez važnosti tako, da se možemo u vrlo mnogih slučajeva sa jednostavnom Preslerovom formulom zadovoljiti.

Uzmimo primjerice, da njeka hrastova sastojina imade po Ha u 50. godini dobe svoje 192 m^3 drva, pa da ona pod istimi stojbinskim okolnostima uvjetuje, da će u 70. godini 313 m^3 drva imati, onda je postotak njezinog prirasta:

$$p = 100 \left(\sqrt[20]{\frac{M}{m}} - 1 \right) = 100 \left(\sqrt[20]{\frac{313}{192}} - 1 \right) \\ \log \sqrt[20]{\frac{313}{192}} = \frac{1}{20} (\log 313 - \log 192) \\ \begin{array}{l} \log 313 = 2.495544 \\ \log 192 = 2.283301 \end{array} \left. \right\} \\ \log 313 - \log 192 = 0.212243 \\ \frac{1}{20} (\log 313 - \log 192) = \frac{0.212243}{20} = 0.01061215 = \log 1.024736\dots$$

dakle je onda:

$$100 \left(\sqrt[20]{\frac{313}{192}} - 1 \right) = 100 (1.024736 - 1) = 2.4736, \text{ a prema tomu}$$

je dakle $p = 2.4736$.

Po Preslerovoj formuli je:

$$p = \frac{M-m}{M+m} \times \frac{200}{n} = \frac{313-192}{313+192} \times \frac{200}{20} = 2.3960396\dots,$$

Po Kunzeovoj formuli je

$$p = \frac{M-m}{M(n-1)+m(n+1)} \times 200 = \frac{313-192+192(20+1)}{313(20-1)+192(20+1)} = 2.425092$$

Udporabom jednostavnog kamatnog računa izpostaviti će se za p slijedeći iznos:

$$p = \frac{100z}{m \cdot n} = \frac{100(M-m)}{m \cdot n} = 3.15104 \dots \text{itd.}$$

Vidimo dakle, ako pojedine vrednosti medjusobno prispoljimo, da se po Kunzeovoj formuli proračunani postotak najmanje udaljuje od matematičke prave vrednosti, jer razlika, uvaživ samo prve tri decimalne izmedju postotka po obličku

$100\left(\sqrt[n]{\frac{M}{m}} - 1\right)$, kao i onom po Kunzeu proračunanom, iznosi samo 0.049 %. dočim nam Preslerova formula za 0.078 premaleni rezultat daje. Najviše se pako udaljuje od prave vrednosti pomoću jednostavnog dobitnog računa ustavljeni postotak, koji istu za 0.6774 nadvisuje. Kako u ovom, tako i u svakom drugom slučaju daju nam Kunzeova i Preslerova formula nješto premalene rezultate, dočim bi nam obični dobitni račun davao znatno prevelike iznose, pa se već obzirom na to nesmije u tu svrhu — za koju mi trebamo — isti uporabiti, jer bi principielno i samo računanje netemeljito bilo, pošto se pomoću jednostavnog kamatnog računa ustavljenim postotkom neda mjeriti djelovanje neke uložene glavnice, od koje kamate neuživamo svake godine, nego ih ostavljamo u zajedničkom sudjelovanju sa glavnicom.

Ako u razdoblju, za koje računamo postotak prirasta po kolikoči dolaze još i podredjeni ili medjutimni užitci na proredi, onda se imadu ovi jednostavno

ka gromadi M pribrojiti, te je postotak $p = 100\left(\sqrt[n]{\frac{M+D}{m}} - 1\right)$, ako D drvnu gromadu dotične k užitku dospijele prorede označuje.

Po Preslerovomu načinu izračunao bi se postotak ovaj obličkom:

$$p = \frac{(M+D)-m}{(M+D)+m} \times \frac{200}{n},$$

dočim bi po Kunzeovoj formuli bio:

$$p = \frac{(M+D)-m}{(M+D)(n-1)+m(n+1)} \times 200$$

Uzmimo primjerice, da u gornjem primjeru dolazi izmedju 50. i 70. godina još jedna proreda u 60. godini, pa da ona iznaša 48 m³ po Ha, tada bi bio:

$$p = 100\left(\sqrt[20]{\frac{313+48}{192}} - 1\right) = 3.2074$$

ili uporabom Kunzeove formule bio bi $p = \frac{313+48-192}{(313+48)(20-1)+192(20+1)} \times 200 = 3.10348$

dočim bi po Preslerovoj formuli bio

$$p = \frac{313+48-192}{313+48+192} \times \frac{200}{20} = 3.05606.$$

Vrlo je zanimiva zasada, koju je Presler god. 1860 obreo, a glasi ovako: Postotak prirasta po kolikoči jednak je u dobi najvećeg popričnog prirasta količniku (quotientu) ismedju 100 i starosti odnosne sastojine, dakle $p = \frac{100}{S}$

Za dokaz neka služi sledeći primjer: Ako S označuje starost sastojine, a m njezinu drvnu gromadu u onoj dobi, kad je poprični prirast svoje vrhovanje postigao, onda se dade potonji sa čestnikom $\frac{m}{S}$ izraziti.

Postotak prirasta po količini jednak je, kako smo jur spomenuli, 100 kratnom količniku $\frac{z}{m}$, dakle je $p = \frac{100z}{m}$, odakle sledi, da je $p \cdot m = 100z$, a $z = \frac{p \cdot m}{100}$

U starosti S ali, kad je poprični prirast svoje vrhovanje postigao, jest godišnji tekući prirast z jednak popričnom prirastu $\frac{m}{S}$ dakle je:

$$z = \frac{m}{S}, \text{ a podjedno vidjesmo malo prije, da je}$$

$$z = \frac{p \cdot m}{100}, \text{ stoga je } \frac{p \cdot m}{100} = \frac{m}{S}$$

$$\text{ili } p \cdot m = \frac{100 \cdot m}{S}, \text{ a}$$

$$p = \frac{100 \cdot m}{S \cdot m} = \frac{100}{S}, \text{ što se je tim dokazati imalo.}$$

Ako osim glavnoga dohodka, još i sa podredjenim dohodkom posla imademo, onda se dade postotak prirasta odnosne sastojine u onomu stanju (stadiu), kad ista postigne starost S_1 i podjedno najveći poprični prirast točno sa formulom $p_1 = \frac{100 + v}{S}$ izraziti, gdje nam v označuje sbroj svih do upitne starosti dospjelih podredjenih užitaka na proredi u postotcih obzirom nadrvnu gromadu glavnoga dohodka.

Za dokaz toga neka služi ovaj primjer: Ako iznaša sbroj drvne gromade svih do starosti S , dospjelih proreda V , a glavni dohodak, odnosno njegova drvna gromada m_1 , onda je najveći poprični prirast podredjenoga užitka $= \frac{V}{S_1}$, a isto tako glavnog dohodka $= \frac{m_1}{S_1}$, te prema tomu mora biti dosljedno i najveći poprični prirast obzirom na ukupni dohodak $= \frac{V + m_1}{S_1}$.

Pošto je ali u starosti S_1 , kad najveći poprični prirast obzirom na ukupni dohodak svoju kulminaciju postigne, godišnji tekući prirast z_1 jednak prvom (popričnom prirastu ukupnog dohodka), to se može izpostaviti, da je $z_1 = \frac{m_1 + V}{S_1}$. Poznato je ali, da je postotak ukupnoga prirasta $p_1 = \frac{100 z_1}{m_1}$, odakle

slijedi, da je $m_1 \cdot p_1 = 100 z_1$ ili $z_1 = \frac{m_1 \cdot p_1}{100}$, a uslijed toga je $\frac{m_1 + V}{S_1} = \frac{m_1 \cdot p_1}{100}$
 ili $\frac{m_1 + V}{S_1} \cdot 100 = m_1 \cdot p_1$
 a $p_1 = \frac{100(m_1 + V)}{S_1 \cdot m_1}$

Ako izrazimo V u postotcima obzirom na gromadu m_1 sa v , onda je
 $v : V = 100 : m_1$

a $V = \frac{v \cdot m_1}{100}$. Substituiramo li potonju vrednost mjesto V u gore ustanovljenoj jednačbi za p_1 , onda dobijemo:

$$p = \frac{100(m_1 + \frac{v \cdot m_1}{100})}{S_1 \cdot m_1} = \frac{100(100m_1 + v m_1)}{100 \cdot m_1 \cdot S_1} = \frac{100m_1 + v m_1}{m_1 \cdot S_1} = \frac{m_1(100 + v)}{m_1 \cdot S_1}$$

$$= \frac{100m_1 + v m_1}{m_1 \cdot S_1} = \frac{m_1(100 + v)}{m_1 \cdot S_1} = \frac{100 + v}{S_1} \text{ što se je dokazati imalo.}$$

Kada bi ostao najveći poprični, a po tomu i tekući godišnji prirast kroz njekoliko godina jednak, tada bi se padajući postotak prirasta dao točno označiti sa formulama:

$$\frac{100}{S}, \frac{100}{S+1}, \frac{100}{S+2}, \dots, \frac{100}{S+n} \text{ ili pak } \frac{100+v}{S_1}, \frac{100+v}{S_1+1}, \frac{100+v}{S_1+2}, \dots, \frac{100+v}{S+n} \text{ i to naprama tomu, dali se samo o glavnom ili pak o glavnom i podredjenom dohodku zajedno radi.}$$

Ako se iztraživanjem neke sastojine S godina stare izpostavi, da je po moću oblička $\frac{100z}{m}$ pronadjen postotak prirasta veći od vrednosti $\frac{100}{S}$, dakle $\frac{100z}{m} > \frac{100}{S}$, onda je jasno dokazano, da poprični dojni prirast na drvnoj gromadi nije još svoju kulminaciju postigao, dočim bi nam izraz $\frac{100z}{m} < \frac{100}{S}$ svjedočio, da se isti (poprični dojni prirast) nalazi već u padanju. Na proizvodnju najveće drvne gromade prometajuće (špekulirajuće) gospodarstvo ustanovilo bi dakle obhodnju u svojih šumah sa onom dobom, u kojoj je $\frac{100z}{m} = \frac{100}{S}$, dakle obhodnju najvećeg popričnog dohodka na drvnoj gromadi.*

(Nastaviti će se).

* Za najveću proizvodnju surovina bila je težnja samo physiokratičko-ekonomskog sustava, po kojoj nijedno razumno gospodarenje svoj cilj postići ne može; stoga nije niti obhodnja najvećeg popričnog prihoda opravdana obzirom samo na drvnu količinu.

LISTAK.

Osobne viesti.

Imenovanje. Ban kraljevina Hrv. Slav. i Dalmacije izvolio je kotar. šumara Mirka Puka u Osieku imenovati županijskim šumarskim nadzornikom II. razreda kod kr. županijske oblasti u Gospiću u IX. činovnom razredu sa sustavnimi berivi.

Šumarsko i gospodarsko knjižtvo.

Nedavno izašle su izpod tiska slijedeće knjige:

Marschall Wiliam „Der Bau der Vögel“. 8ni (VIII, 462 S. m. 229 Abbildg.), Leipzig I. I. Weber. Geb. in Leinw. 7·59 mk.

Stötzer, Ob. Forstr. Dir. prof. Dr. H. „Waldwegbaukunde“. Ein Handbuch für Praktiker u. Leitfaden für den Unterricht. 3 Aufl. gr. 8. (VII, 200 S. m. Fig. in Holzschu.), Frankfurt a. M. I. D. Sauerländer. 4 mr.

Kautzsch, F. O. „Beiträge zur Weisstannenwirthschaft“. Leipzg, E. Rust, 1·50 mr.

Buchführung für den Fischereibetrieb mit ausgeführtem Beispiele“ Herausgegeben vom deutschen Seefischereiverein, Berlin, W. Moeser in Comm. 60 fen.

„Službeni naputak za nadzirače lova u Hrvatskoj i Slavoniji“. Ovu knjižicu sastavio je i izdao tajnik društva i urednik „lovačko-ribarskog viestnika“ p. n. gosp. prof. F. Ž. Kesterčanek, te je nedavno izašla druga znatno proširena naklada ove knjižice u knjižari i knjigovežnici Gustava Neuberga u Križeveih. Cijena knjižici je 45 nvč. skupa sa poštarinom.

Preporučamo ovu lijepu knjižicu imenito lugaram i onim, koji se kane podvrći propisanom izpitu za nadzirače lova, za lugare i pomoćno tehničko osoblje.

Lovstvo.

Hoćemo li slabe srndače postrieljati? Ne samo nevježa, nego i lovac po zanatu osudjuje, pače misli, da nije po lovački t. j. da je štetno po srnjad, ako se svake godine u svibnju ili lipnju postrielja njekoliko slabih srndača na čekanju ili kod šikarenja. Obćenito se misli, da će ovakovi slabici (srndači) za njeko vrieme, imenito prije, nego što će se početi goniti, a svakako bar do jeseni na mesu za njekoliko kilograma teži biti, te će se bolje i prodati, ako se poštede od ubojite puške.

Ovo mnjenje bilo bi donjekle opravdano, onda, kada bi imali samo snažnu i zdravu srnjad, te kad bi bili u stanju kod jesenske hajke unapred označiti one srndače, koje bi morali postrieljati ili jih pako pričuvati i poštediti za umnoženje srnjadi. Ali to je posve nemoguće, jer kod hajkanja baš i pravi lovac misli: srndač je srndač, pa udri po njemu! te bezbržno odapinje pušku i na srnjaka ljetnjaka (jelenče Spiesser) i na rašljaka (Gabler) isto tako, kao i na šestorožića (Sechserbock), dočim se na pravoga „kržljaka“ (Kümmerer) nitko ni neobazire, jer ga loveci ni nesmatraju pravim srndačem.

Ali tim nije ništa pomoženo srnjadi (srnad, Rehstand), pošto i ova vrst divljači baštini (naslijeđuje) od roditelja kako dobra, tako i loša svojstva. Na čekanju i kod šikarenja može ali pravi lovac po zanatu, kojemu je stalo do umnožanja srnjadi, odnosno kojemu je stalo, da su mu srndači nakićeni liepimi rožčići, posve mirne duše postrieljati samo slabe srndače ili kržljavce, jer su ovakovi srndači često samo na šetu ostaloj srnjadi. Po sto put izkusilo se je, da slabij ljetnjak (srnjak, Spiesser) nasadi ne-

valjane rožčice još i druge godine, dapače neima liepe rožčice ni u trećoj, čak ni u četvrtoj godini.

Poznato bo je, a upravo je i začudno, da baš ova vrst divljači ponajviše nasliedjuje od otca liepo rogovlje u slučaju, ako je otac srndač imao krasne rožčice. Srndač slabih rožčica imati će obično takovo i potomstvo, koje se neće odlikovati liepimi parožići.

Stoga je neobhodno potrebito, da lovci nepostrieljaju najliepše srndače i to ne samo radi umnožanja kriepke srnjadi, nego i stoga, što će se i njihovo potemstvo okititi sa krasnim rožčićima, ako takove srndače pošteditimo od ubojite puške. Samo prema obstojećoj potrebi neka se postrieljaju srndači, pri čemu ćemo imati ne samo stanovitu korist, nego ćemo podjedno uživati onu slast i veselje, koje veselje samo pravi lovac u lovnu uživati može.

Pravi lovac poštediti će od ubojite puške baš i poželjene mlade srndače još i onda, ako su se već i u trećoj ili četvrtoj godini svoje starosti okitili krasnim rožčićima — znajući, da će mu takovi mladi srndači poslužiti za uzgoj mladog i kriepkog potomstva (podmladka).

Stoga pazimo, da si dušu neogriešimo niti u lovnu, — u toj inače bezbrižnoj i nevinoj zabavici, — pa nastojmo odgojiti liepu, zdravu i kriepku divljač, jer zaista neima ništa divnjeg, nego viditi vitkog krasnog parožići okičenog srndača i brzog lanad.

Sa drvarske tržiste.

U savezu s podatcima, koje smo priobčili u „Šum. listu“ za prošli mjesec, priobćujemo naknadno iz jur spomenutog „izvješća trgovacko-obrtničke komore za Slavoniju u Osieku o narodno-gospodarstvenim odnošajima komorskog okružja osvrtom na zadnju dobu do god. 1894. još i slideće zanimive podatke o prometu sa drveninom:

Velika većina posjećenih šuma u Slavoniji izradjuje se u cijepane francuzke dužice.

Kakova se ogromna količina francuzkih dužica svake godine izvozi preko morskih luka na Rieci i Trstu pokazuje najbolje ovaj izkaz za razdoblje prošlih 10 godina počas od god. 1883. do god. 1892. :

	Preko Rieke	Preko Trsta	ukupno
God. 1883. . .	35,435.032	14,357.742	49,792.774
„ 1884. . .	34,609.118	11,224.197	45,833.315
„ 1885. . .	40,148.549	10,590.527	50,739.076
„ 1886. . .	27,851.328	7,888.516	35,739.844
„ 1887. . .	38,551.350	13,233.871	51,785.221
„ 1888. . .	40,116.273	14,304.021	54,420.294
„ 1889. . .	48,519.889	13,076.317	61,596.206
„ 1890. . .	38,897.291	5,420.494	44,317.775
„ 1891. . .	60,803.597	7,584.283	68,387.880
„ 1892. . .	33,952.925	7,167.791	41,120.726
ukupno	398,885.352	104,847.759	503,733.111

Od gornje količine francuz. dužica izveženo je:

	god. 1891.	god. 1892.
u Francuzku . . .	62,043.665 . . .	29,228.479
u Italiju . . .	4,142.970 . . .	9,435.820
u Alžir i Tunis . . .	931.115 . . .	948.446
u Portugalsku . . .	500.755 . . .	723.889

*

u Englezku . . .	460.262	. . .	266.636
u Ameriku . . .	—	. . .	243.700
u Holandiju . . .	255.869	. . .	117.979
u Španiju . . .	35 488	. . .	88.482
u Grčku . . .	10.112	. . .	40.100
u Njemačku . . .	5.060	. . .	—
u Belgiju . . .	2.584	. . .	27.185
ukupno . . .	68,387.880	. . .	41,120.716

Kako se iz gornjeg izkaza vidi, bio je u prošlim 10 god. najveći izvoz dužice u godini 1891. i to najviše u Francezku, kuda je od cielega izvoza, koji je te godine preko 68 milij. komada iznosio, poslano preko 62 milijuna.

Ovaj ogromni izvoz iste godine u Francezku potekao je iz bojazni pred povišenom carinom, koja se je 1. veljače 1892. imala uvesti, te faktično i uvela pri uvozu iz Austr. Ugarske u Francezku.

U godini 1893. izveženo je u svemu preko Rijeke i Trsta oko 60 milijuna francezkih dužica u vrednosti od 16 milijuna for.; na tome izvozu participirala je Francezka sa 51, Italija sa 7 milijuna, a ostatak od 2 milijuna izvežen je u Englezku, Portugalsku, Španiju i Alžir.

Trgovina sa francezkom dugom bila je žalivože u zadnjih trijuh godinah vrlo nestalna, ali su se cene ipak postepeno poboljšavale. Od konca god. 1890. najme, kada su cene na 190 do 192 for. po 1000 kom. stajale, podigle su se u lipnju i srpnju god. 1891. na 185 for. Od to doba padale su neprestano cene sve niže do srpnja 1892., kada su na 160 for. stajale. U to stignu glasovi ob uvedenju carine na hrastovu dugu u Francezkoj. Trgovina sa dužicama zauzme polet kakovoga valjda još nigda nije imala, te cene skoče odmah na 180, 200, 220, a do konca travnja 1893. na 240 for. Od to doba održavala se je ova ciena, te je koncem godine 1893. u više slučajeva bila prije viša, nego niža. Prodaja velikoga kompleksa erarnih hrastovih šuma u bivšoj slavonskoj krajini izključivo za produciju rezane i tesane hrastove gradje, uzila je dojakošnju produciju francezkih dužica, te je nade, da će se od sele cene francezkim dužicam stalno i visoko održavati moći.

Ne manje na dobrom glasu kao francezka duga u Slavoniji, stoji ovdje proizvedena njemačka bačvarska gradja. Ova vrst robe kao da se već od mnogo godina godimice podjednako troši. Već od 10 godina ovamo bijaše vazda godišnja proizvodnja njemačke bačvarske gradje u Slavoniji prilično jednaka, od 2,400.000 do 2,600.000 akova. Cene su bačvarskoj gradji dosta odvisne od cene francezke duge, te je stoga pod depresijom trgovine sa francezkom dugom u početku godine 1892. prilično potištена bila i ciena njemačke bačvarske gradje, no poslje se ipak oporavila i kao u prijašnjih godina preko konca godine 1893. stalna ostala.

U novije vrieme postala je znatnom proizvodnjom u Slavoniji cijepana ili rezana bukova duga, iz koje se pravi burad za odpremu tanina, brašna i cementa. Četiri velike tvornice, u Belištu, Mitrovici, Županji i u Našicah bave se izključivo pravljenjem bubovih bačava, a sve skupa proizvode godišnje popriječno do 120.000 komada svaki od priliike do dva hektolitrita.

U rukotvornu veleobrtnost spada i proizvodnja gospodarskog a drvenoga orudja, i to: drvene vile, grablje, lopate, kolica, jarmovi, držala za kose, pile, srpove i ostalo drveno orudje, koje se upotrebljuje pri gospodarstvu i pri izvadjanju mnogih vrsti tehničkih radnja. Ova poput kućne industrije uređena producija najviše je razvijena u prostranim bukovim šumah virovitičke i požežke županije. Njom se bave razni staleži pučanstva domaćega i stranoga, a prodaju gotovih proizvoda obavljaju dvije velike trgovачke tvrdke u Osiku: Franjo Nuber i Alexander Justus. Vrednost godišnje u ovomu obrtu proizvedene robe

prelazi pol milijuna forinti, nu neda se točno ustanoviti, jer je roba toli mnogostručna i u cieni različita, da nije moguće svaku napose navadjeti. Veliki diel ove robe prodaje se naravno u zemlji i u susjednoj Ugarskoj, nu mnogo se iste izveze i u inozemstvo, navlastito u Srbiju, Bugarsku i Rumunjsku. Drvene lopate za pregrtanje hrane, i lopate za pekare, šalju se i u Austriju, Njemačku i u Belgiju. Uredjenje „Demer kapije“ na dolnjem Dunavu daje ovoj industriji u Slavoniji prilično veliku zaradu, jer sve drveno orudje i kolica za prevoz materijala dobavlja se odavde. Zasluga pojedinih ovim obrtom bavećih se poslenika iznosi dnevno 1 for. do 1 for. 50 nc., a traje kroz cielu godinu.

Osim toga drvenoga orudja bave se u Slavoniji još cigani proizvadjanjem kora u velike, a mnogi drugi sa proizvadjanjem štапова i drvenih obruča. Za sve ove proizvode je glavno tržište Osiek, kuda se iz šuma kolima ili željeznicom dovoze, te ovdje sortiraju i na sve strane radi prodaje razpošilju.

Tvornička industrija. Što je u rukotvornoj veleobrtnosti ručna snaga, to je u tvorničkoj industriji para, odnosno parni ili ini mehanički motori.

Po već spomenutom izviešću trgovačko-obrtničke komore za Slavoniju u Osieku bilo je koncem godine 1892. u Slavoniji u poslovanju 361 lokomobila sa 2084 konjske sile i 134 stalnih parnih strojeva sa 139 parnih kotlova i 6728 konjskih sila, ukupno dakle 500 parnih strojeva sa 8812 konjskih sila.

U poslovanju u tvornicah tanina stoe 35 stalnih parnih strojeva i jedna lokomobila, a u parnih pilanah i tvornicah za izradjivanje drva 18 stabilna parna stroja i 8 lokomobila; nu najviše stoe u poslovanju ove mehaničke sile u poljskom gospodarstvu.

Tvornica tanina imademo u Slavoniji 4, u Županji, Belišću, Mitrovici i u Našicama. Jedna tvornica tanina, koju je „Slavonsko dioničko društvo hrastovog izvadka“ u god. 1891. u Gunji podiglo bilo, obustavila je već god. 1892. poslovanje uslijed smrti svoga ravnatelja, te je kašnje prešla u vlastnost tvornica u Županji i u Mitrovici. Sve četiri tvornice rade doduše neprestano cielem silom dan i noć, ali tanin imao je u prošlih trijuh godinah vrlo lošu prodju. Uvoz velikih množina surrogata, navlastito pak „valoneje“ u Englezku, te prekomjerna produkcija tanina iz kestenovog drveta u Francezkoj, potisnula je ovaj specijalni produkt slavonski na svih inozemnih tržištih. Ciena, koja je još godine 1889. u Londonu, kao glavnom tržištu za hrastovi tanin, bila 25 do 30 for. po metričkoj centi, padala je uzastopce sve do konca godine 1893., kada je na 8 do 9 for. po metr. centi stajala. Istom početkom godine 1894., počela se je cijena nešto dizati, ali dosad nije ni na jednom tržištu prešla 15 for. po metr. centi. Sve tvornice tanina imale su stoga velike štete.

Tvornice u Županji i u Belišću izvoze svoj tanin u Englezku, tvornica u Mitrovici pak u Belgiju, Njemačku i Englezku; tvornica u Našicah počela je u novije vrieme izvoziti svoj produkt i u Rusiju. Sve četiri tvornice proizvode godišnje do 140.000 metričkih centi. U sve četri tvornice posluju poprično preko 1000 radnika uz nadnici od 1 for. do 2 for. 50 nc.

Tvornice tanina uživaju na temelju zak. čl. XIII. od god. 1890. državnu po godnost, nu obzirom na veliku korist ovih tvornica po domaće narodno gospodarstvo bilo bi samo pravedno, kad bi im i državne željeznice osobitu pogodnost pružile pr transportu njihova proizvoda željeznicom do Rieke, kuda se tanin većinom izvozi. Tvornice tanina izradjuju bo samo odpadke od hrastovih šuma, te time naročito državni šumski erar profitira mnogo unovčenjem šumskih odpadaka, koji su do utemeljenja tvornica tanina većinom u šumi ostajali i u bezcjenje trunili. Danas se čak i trešće po šumi i uz dobre cene taninskim tvornicama prodaje. Osobitim pogodnostima željezničkih tarifa mogla bi ova naša na cielem kontinentu jedinstvena industrija lakše probaviti krizu, jer bi jeftinijim podvozom bila moćnija proti vanjskoj konkurenciji.

Parne pilane dižu se u Slavoniji svakom godinom nove i veće. Koncem god. 1893. bilo ih je 17 u poslovanju, i to: 1 u Osieku, 1 u Belišću, 4 u Vrbanji, 1 u Slatini, 3 u Našicama, 1 u Županji, 1 dol. Mitrovici, 1 u Daruvaru, 1 u Pakraeu, 1 u Gradcu, 2 u Orahovici, 1 u Zemunu i 1 u Zvečevu. Sve ove pilane rade neprestano, a većim dijelom režu raznovrstnu hrastovu gradju. Godišnja proizvodnja svih ovih pilana iznosi oko 120.000 kubičnih metara hrastove i oko 8000 kub. met. bukove, jasenove i brestove gradje. Vrednost ovih proizvoda iznosi godišnje oko 4.500.000 fr. Osim rezane hrastove gradje izvoze se iz Slavonije godišnje tesane gradje i hrastovih panjeva do 40.000 kub. met. u vrednosti od 1.000.000 for. I na ovomu izvozu participiraju većinom parne pilane. U godini 1893. izveženo je sa jedne slavonske parne pilane do 70.000 metr. centi okruglih hrastovih panjeva preko Rieke u Hamburg norvežkim parobrodima. Roba ova bila je osobitih dimenzija, kakove se samo u slavonskih šumah mogu dobiti, te je stoga i preko obične ciene bila plaćena. U obće prodja hrastove gradje prilično je povoljna i stalna. Ciene su gotovoj gradji doduše prema skupim šumama još uvijek razmjerne nizke, ali su barem stalne, te nisu izvržene kolebanju, kao cene hrastovoj ciepanoj gradji, naime francuzkoj dužici. U svih pilanah posluje do 4000 radnika, ponajviše domaćih Slavonaca, ali ima ih mnogo i iz Like. Što je Kranjac najizvrstniji radnik u šumi pri obaranju stabala i ciepanju duge, to je Ličanin najbolji radnik u parnih pilanah, gdje je poslovanje veoma naporno, te jake i odvažne ljude zahtjeva. Nadnica je prema mnogovrstnom poslovanju vrlo različita. Tvornički radnici zasluzuju dnevno 1 for. 20 nč. do 2 for. 50 nč., nadničari 80 nč. do 1 for. 40 nč. Kod svih pilana dobivaju radnici sloboban stan i ogrev. Osobito tri pilane, jedna u Belišću, i dvije u Vrbanji imadu vrlo dobre i spretno sagradjene radničke kuće u dovoljnoj množini, a dobro je skrbljeno i za obskrbu radnika na ovih većinom osamljenih tvornicah.

I tako smo posve izerpili iz izviešća trgovacko-obrtničke komore u Osieku sve one glavnije podatke, koje se tiču šumarstva, šumskog prometa i obrta stranom u kratkom izradku, stranom pako doslovce onako, kako se to ondje čitati može (str. 109 i 110 izviešća).

Prodaja drva u Kavkazu. Car. rusko ministarstvo za poljodjelstvo odlučilo je da proda u krunskih šumah u Kavkazu ogromnu količinu drva.

Površina, na kojoj će se drvo sjeći, iznosi ukupno 600.000 desjatinu (1 desjatina = 1.0925 hektara). U sjećinah ima ponajviše jela, smreka i borova, a osim toga ima i bukava, grabova, hrastova, jasenova, javora i kestenova. Cela količina drva, koja će se prodati, iznosi po prilici oko 300 milijuna kubič. stopa.

Premda će još više godina proteći, dok će se ruska drvenina iz kavkazkih šumâ na svjetskom tržištu prodavati, ali ipak neima dvojbe, da će ona svojevremeno u velike uplivati na izvoz drvenine iz ostalih evropskih predjela, imenito na izvoz drvenine sa izvozišta u Galeu.

Izvoz drvenine iz Rieke u prva tri mjeseca 1895. Na osnovu službenih podataka izveženo je iz Rieke (Fiume) u prva tri mjeseca god. 1895. slijedeća u nazočnoj skrižaljki naznačena vrst drvenine:

Opredijeljeno mjesto dovoza:	dasaka	ukladnica (parquette)		žloka (letve)	šprinja	tavolata	dužica	travi	hrast- vine	bordonala
					k o m a d a				kub. metara	
Aleksandrija...	—	—	1.000	—	—	1.000	—	—	57	—
Algir	18.000	—	1.190	—	—	4.800	129.200	—	314	100
Ankona (Jakin)	1.200	—	—	1.500	—	—	1.500	—	—	—
ukupno...	19.200	—	2.190	1.500	—	5.800	130.700	—	371	100

Opredeljeno mjesto dovoza:	dasaka	ukladnica (parquette)		žioka (letve)	šprula	tavolata	dužica	kub. metara		
								komada		
Prenos....	19.200	—	2.190	1.500	—	5.800	130.700	—	371	100
Antverpen....	39.345	5.000	—	—	—	850	—	21	554	—
Barcelona....	—	—	3.900	—	2.000	—	—	—	—	—
Bari.....	7.180	—	550	—	—	—	69.500	—	—	—
Barletta.....	750	—	—	—	—	—	71.135	—	—	—
Bordeaux (Bordò)....	7.300	—	—	—	—	—	4.513.502	—	—	—
Brindisi.....	6.586	—	—	—	—	—	1.550	—	—	—
Castellamare..	23.000	—	—	4.000	—	—	—	—	—	—
Catana.....	46.800	—	—	2.000	6.372	594.752	—	—	—	—
Cette.....	43.248	—	—	—	—	—	2.759.692	—	—	—
Civitanova ..	7.306	—	—	2.130	70	3.700	4.400	88	—	—
Genua (Genova)....	794	—	—	—	—	143.850	75.900	255	—	607
Gibilterra....	—	—	—	—	—	—	11.800	—	—	—
Hamburg....	—	2.500	—	—	—	—	—	—	—	—
Ischia.....	—	—	—	—	—	—	100.600	—	—	—
Liverpool....	200	—	—	—	—	—	10.800	—	—	—
London....	6.000	20.046	—	—	—	—	30.000	—	95	—
Malta.....	3.671	—	—	—	—	—	36.500	—	—	—
Maufredonia..	6.460	—	590	1.650	—	—	—	188	—	—
Marseille Marsilj	45.177	—	—	—	—	—	974.155	3.081	548	9.354
Messina....	15.920	—	—	700	7.202	827.013	50.660	—	—	—
Neapoli (Napulj)....	5.260	—	—	143.607	—	—	5.750	46	25	15
Nizza.....	15.100	—	—	—	—	7.050	—	—	—	—
Ortona.....	24.235	—	—	1.000	—	—	1.800	—	—	—
Palermo....	10.200	—	600	1.200	—	449.592	900	—	8	—
Philippeville..	—	—	280	3.600	10.125	—	—	—	13	68
Port-Vendres .	—	—	—	—	—	—	—	443	29	1.387
Riporto.....	—	—	—	—	—	—	2.000	—	—	—
Rotterdam....	—	—	—	—	—	—	126.329	118	—	—
Rouen (Ruan)....	—	52.679	—	—	—	—	256.300	—	2.061	—
Smyrna'....	148.791	—	—	—	—	—	—	—	—	—
St. Louis.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
de Rhône....	522	—	—	—	—	—	104.880	—	—	—
Syracus.....	3.200	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Termoli.....	7.534	—	—	2.291	—	—	1.820	109	—	—
Tunis.....	1.200	—	—	—	—	—	3.750	—	—	—
Valenzia	400	—	600	—	—	—	—	—	24	—
Venezia (Mletci)	1.067	—	—	300	—	—	7.350	36	—	—
ukupno...	481.046	80.225	8.710	163.978	25.770	2.032.607	9.351.773	4.385	3.728	11.531
izvoz I. čet. 1894	302.962	84.631	12.623	81.754	288.651	1.886.084	9.609.177	1.055	3.517	1.091
plus u I. če- tvrti 1895...	178.084	—	—	82.224	—	146.523	—	3.330	211	10.440
minus u I. če- tvrti 1895...	—	4.406	3.913	—	262.881	—	257.404	—	—	—

Sravnjivanjem brojeva u poslednjih popriječnih stupeih može se lako saznati, od koje je vrsti i u kojoj količini više ili manje drvenine izveženo u prva tri mjeseca godine 1895., nego li za isto vrieme godine 1894.

Različite vesti.

Šumarsko udruženje u Budapešti obdržavati će svoju redovitu glavnu skupštinu 28, 29 i 30. kolovoza t. g. u Besztercebányáni i okolici.

Program i dnevni red ove skupštine je sliedeći:

27. kolovoza dolazak članova u Szliácz.

Sjednica upravljujućeg odbora šum. društva, Zajednička večera. Spavanje u kupalištu.

28. kolovoza U 7 sati u jutro putovanje iz Szliáca u Beszterczebányánu i dolazak onamo u 8 sati, a u 9 sati ukonačenje članova.

U 10 sati prije podne otvorenje glavne skupštine u velikoj žup. dvorani i početak razprava po slijedećem dnevnom redu:

1. Rād družtva od lanjske skupštine;

2. Izvješće upravljujućeg odbora, pregledavanje računa za god. 1894. i ustavljenje proračuna za god. 1896.;

3. Izvješće o uspjehu natječaja za popunjene mesta iz zaklade Deakove;

4. Predlozi glede milenijske izložbe, koja će se obdržavati god. 1896. u Budimpešti;

5. Predavanje o gospodarskih odnosašnjih šumā grada Beszterczebányane.

6. Razprava glede najshodnijeg načina, koji bi se imao upotrebiti kod unovčenja drvnih proizvoda u većih šumah u gor. Ugarskoj;

7. Predavanje o sustavu, koji je upotrebljavan pri odpremi drvnih proizvoda u šumah u dolini Garamskoj županije Gömör i Zólyom;

8. Predavanje o strugalu (Höbelmaschine) Gjure Szekelya sa pregledavanjem u c. kr. priv. tvornici pokućtva u Beszterczebányi;

9. Predavanje o fototeodolitu;

10. Predlozi o promicanju družtvenih svrha.

U podne družtveni objed u kasini u Beszterczebányi.

Poslije podne pregledavanje c. kr. tvornice pokućtva i mjestnih erarskih grabalja za splavljanje drva, zatim pregledavanje gradskih znamenitosti.

Družtvena večera.

29. kolovoza. U jutro izlet u Hermánd u gradsku šumu; pregledavanje gradskih grabalja za splavljanje drva, zatim pregledavanje prokopa za splavljanje drva i tvornice artija od drveta, vlastništvo kr. savjetnika Todora Stadlera i porodice Hüttnrove.

U podne zajednički objed, zatim nastavak pregledavanja.

U večer povratak u Beszterczebányu.

30. kolovoza. Izlet u 6 sati u jutro u Zólom-Brezoru.

Nakon pregledavanja željezare i grada izlet na kolih u dolinu „köviz“ i pregledavanje ustave barona Gabora Kémenya, a uz put pregledavanje prometila, zatim nastavak i zaključak glavne skupštine.

U podne zajednički objed; poslije podne povratak članova u Zólom-Brezóru, a onda posebnim vlakom u Beszterczebányu.

Predsjedničivo šum. udruženja u Budapešti zamolio je predsjedništvo hrv. slav. šumar. družtva, da bi poslalo svoje izaslanike, koje bi naše šum. družtvo u rečenoj glavnoj skupštini zastupali.

Mi želimo, da što više članova našega družtva prisustvuje u rečenoj skupštini, da se što bolje upoznamo sa našom braćom iz Ugarske, s kojom nas spaja državno-pravni savez i sama struka.

Kranjsko-primorsko šumarsko družtvo obdržavati će u Ljubljani na 7. srpnja t. g. svoju XVIII. glavnu skupštinu sa žalovanjem za pokoj. Joh. Salzerom, c. k. ministrom, savjetnikom u ministarstvu za poljodjelstvo.

Istoga dana u 9 sati biti će sv. misa u stolnoj crkvi za pokoj. duše J. Salzera, koju će obslužiti preč. prepošt i član šum. družtva dr. Seb. Elbert. U 10 sati sakupiti će se članovi u viećnici gradskog poglavarstva, gdje će posmrtno slovo na uspomenu zasluznog pokojnika kao bivšeg predsjednika šum. družtva sloviti prvi podpredsjednik Lud. barun Berg.

Po dnevnom redu razpravljati će se u ovoj skupštini slijedeće: 1. Predlog glede izdatka od 2500 for. iz družtvene imovine u svrhu ustrojenja Salzerovog štipendija na

visokoj školi za zemljotežtvo u Beču; 2. Čitanje izviešća o računu i blagajničkom stanju za g. 1893. i 1894.; 3. Čitaće izviešća revizion. odbora o obnašaju ovih računa; 4. Predlog o proračunu za ovu i za buduću godinu; 5. Novi izbor društvenog odbora i dvaju revizora za pregledavanje računa; 6. Ustanovljenje mesta za obdržavanje buduće glavne skupštine.

Članovi i gosti, koji bi želili kod ove glavne skupštine prisustvovati, neka se radi pobliže upute obrate na društvenog tajnika c. k. šum. nadpovjerenika Ferd. Pječka u Ljubljani.

Vesti zemaljskog izložbenog odbora*.

(Nastavak.)

Pojedini članovi županijskog izložbenog odbora, kao građki i kotarski glavni izložbeni povjerenici podnose svoja izviešća o dosadanju svom djelovanju, iz kojih je sakupljeni odbor već sada crpio podpuno uvjerenje, da će rad županijskog izložbenog odbora županije sriemske liepim uspjehom ovječan biti. Napokon je zaključeno, da se na izložbi izloži i prikaže dosadanji uspjeh regeneriranja sriemskih vinogradnih nasadama američke loze, i to da se predoči čitava kultura tih nasadah, a tako i plod, koji je već pohvaćen.

Pošto je napokon ustanovljeno daljnje djelovanje županijskog izložbenog odbora, njegovih članova, te glavnih i mjestnih izložbenih povjerenika, te su još u sjednici rješeni razni upitci odborskih članova i povjerenika, zahvali se predsjednik liepimi rječmi gg. članovom na takovom odzivu i umoli ih za daljni uztrajni rad, koji će samo na diku i ponos mile nam domovine i liepe županije sriemske, a njima na čest služiti.

Za historičku izložbu. Ban kraljevinai Hrvatske, Slavonije i Dalmacije ovlastio je kr. velike župane svih hrvatsko-slavonskih županija, da mogu iz županijskih arhiva izvaditi one spise, izprave, povelje i druge spise, koje drže, da bi ih bilo vredno izložiti u historičkoj izložbi. Samo se po sebi razumije, da je zemaljski eksekutivni izložbeni odbor uredio sve, što je u svrhu podpune sigurnosti ovog dragocjenog poviestnog materijala potrebno.

Domaće puškarstvo na izložbi. Na nijednu struku domaćega obrta nije vele-industrija toliko pogubno uplivala, koliko na puškarstvo, koje se u nas tijera poput maloga obrta, te je mal ne ograničeno lih na popravke. Da se ipak ovoj grani domaćega obrta pruži prilika, da pokaže na izložbi što zna i može, prihvatio je zemaljski eksekutivni izložbeni odbor ponudu puškara-majstora Jakova Šašela u Karlovcu, te je dao kod njega izraditi pet pušaka Proizvodi majstora Šašela obće su poznati kao remek djela svoje struke. Uz to će izraditi on i jednu pušku po najnovijem sistemu inžinira Pfistera, te ćemo tako moći prikazati uz vrstnu radnju i novi obret. Za ovu novu pušku našao se je već i u osobi gospodina kr. javnog bilježnika, Franje Arnolda, kupac, te bi bilo za željeti, da i drugi imućnici svojimi naručbinama podupiru domaće obrtnike, te im dadu prilike, da izlože vrstno i ukusno izradjene obrtne proizvode.

(Iz Vukovara). Pod predsjedničtvom kr. podžupana Petra pl. Jurkovića držali su članovi mjestnog izložbenog odbora u Vukovaru dne 18. ožujka t. g. dogovor u svrhu, da se ustanovi način, kako bi imao Vukovar sudjelovati kod izložbe. Svi prisutni izjavile, da se u občinstvu vukovarskom, imenito medju obrtnici, pokazuje živahan interes za izložbu, te da će iz samoga Vukovara biti dosta liepih izložaka. Članovi mjestnog odbora razdijelili su si rad po skupinah, te su već započeli sakupljivanjem prijavnicah.

* Pod ovim nadpisom priobčene vesti pretiskuju se u „Šum. listu“ doslovce onim pravopisom, kakvim su pisane u „Vesti“ predsjedničtvu zemaljskog izložbenog odbora za sudjelovanje Hrvatske i Slavonije na tisućgodišnjoj izložbi kraljevine Ugarske. Uredništvo.

Šumarski paviljon na izložbi. Ban kraljevinah Hrvatske, Slavonije i Dalmacije, Dragutin grof Khuen-Hederváry, dozvolio je, da se za gradnju i uredjenje šumarskog paviljona u posebnom odjelu kraljevinah Hrvatske i Slavonije na budimpeštanskoj izložbi god. 1896. upotribe svota od 25.000 for. Viest ova obradovati će za cieo svakoga domoljuba, jer nam spomenuta odluka preuzvišenoga gospodina bana daje jamstvo, da će domaće naše šumarstvo biti stranom svetu predočeno na način dostojan znamenitoj važnosti ove privredne grane. Po namjeni preuzvišenoga gospodina bana imade ipak taj paviljon trajniju svrhu, no što li je budimpeštanska izložba. Šumarski naime paviljon ima se po odredbi preuzvišenoga gospodina bana nakon izložbe, poput željeznog paviljona za umjetnost, prenjeti u Zagreb i predati u vlastničtvo hrvat. šumarskog društva, kojemu imade zajedno s izložci, koje bi izložitelji voljni bili pokloniti, služiti kao permanentni šumarski muzej kraljevinah Hrvatske i Slavonije.

Uredjenje izložbe u šumarskom paviljonu povjereni je vrstnim strukovnjacima, koji imadu i jubav i volju za stvar. Tako su stvoreni svi uvjeti, da uzmognemo na izložbi prikazati podpunu i cieolitvu sliku domaćega šumarstva. Velika znamenost šumarstva i zahtjeva, da se valjano i pregledno svetu prikaže. Ta 36% cieokupne površine kraljevinah Hrvatske i Slavonije, ili 2,670.000 katastralnih jutarah zapremaju šume, a tisuće obiteljih imade glavni svoj izvor privrede u šumarstvu, koje polučuje godimice bogati čisti dohodak, koji se upotrebljuje u izdašno promicanje kulturnih svrha.

Sa hrastovinom domaćih šumah ne može se takmiti ni jedna zemlja na kontinentu, a naša bukovina, jelovina, smrekovina i druge vrsti drvila za industrijalne i gradjevne svrhe na svjetskom su glasuj. Ako i je sve to dlijem sveta poznato, treba ipak prikazati i na izložbi, gdje se množina ljudstva sakuplja. Treba pokazati, da smo u toj struci na visokom stepenu, da je bogatstvo naših šumah kadro zadovoljiti zahtjevima svjetske trgovine; da smo stvorili uvjete zdravoga razvitka šumskoga gospodarstva i trgovine.

U koliko je do sada ustanovljeno, izložiti će u šumarskom paviljonu sve imovne obćine zajedno, državui šumski erar, krajiška investicionalna zaklada i ostali posjednici šumah, a kod svakoga izložka biti će označena proveniencija istoga. Izložba biti će sustavno i pregledno tako udešena, da se u glavnom predstavi stanje šumah i šumskoga gospodarenja u obće, s osobitim obzirom na zahtjeve sadanjega stanja šumarske znanosti. Nuz to izložiti će se šumske surovine, pojedini posjednici šumah izložiti će gotove proizvode, trgovci i tvornice, koje šumske proizvode izraduju, prikazati će svoje produkte, a u reliefnih kartah pokazati će se obseg šumah u cieoj zemlji, te radnje oko pošumljenja Krasa. Uz šumarstvo biti će u šumarskom paviljonu zastupano i domaće lovstvo, te će uredjenje istoga preuzeti prvo hrvatsko društvo za gojenje lova i ribarstva.

Osnove za izložbeni paviljon. Kako je poznato, raspisao je zemaljski izložbeni odbor prije mjesec danah natječaj za sastav osnove glavnog paviljona za industriju gospodarstvo, koji se ima postaviti u posebnom odjelu kraljevinah Hrvatske i Slavonije na budimpeštanskoj izložbi god. 1896. Za najbolje osnove odredjene su dvije nagrade i to prva sa 1000 krunah, druga sa 500 krunah u zlatu. Rok za predaju natjecajnih radnjah bio je ustanovljen na dan 10. travnja t. g. Prema tomu sastao se je 40. travnja o podne zemaljski eksekutivni izložbeni odbor u sjednicu, da otvori natjecajne osnove, kojih je svega pet stiglo i to pod sliedećimi gesli: 1. „Narodno“; 2. „In veritate pulcheritas“; 3. „Minerva“; 4. znak zvezde; 5. „Acanthus“. Natjecajne radnje predane su odmah na prosudjivanje porotnomu povjerenstvu, koje si je izabralo pročelnikom gradjevnoga savjetnika H. Bollé-a, a izvestiteljem inžinira Augusta pl. Pisačića, dočim je zapečaćena pisma natjecateljih u pohranu preuzeo podpredsjednik dr. Ivo Mallin.

Porota će odmah započeti svoje djelovanje, te poslje uzkrasnih blagdanah svoje predloge glede dopitanja nagradah staviti.

(Načelno rješenje glede hrvatsko-slavonskih izložakih.) Izložbeno ravnateljstvo u Budimpešti obavjestilo je zemaljski eksekutivni izložbeni odbor, da je uslied ponuke istoga stvorilo sliedeću načelnu odluku: Svi kolici proizvodi izložiteljih iz kraljevinah Hrvatske i Slavonije mogu se smjestiti samo u posebnom, za ove kraljevine opredijeljenom odjelu izložbenoga teritorija. Uslied toga ustupiti će se sve prijave, koje bi iz kraljevinah Hrvatske i Slavonije možda izravno na ugarsko izložbeno ravnateljstvo u Budimpešti stigle odmah hrvatsko-slavonskom izložbenom odboru, koj je jedini i izključivo zvan, da u pogledu istih uredjuje.

Obрtni proizvodi na izložbi. Kako se je zadnjih godina posvetila osobita pažnja razvitku domaćega obrta i sa nadležne strane i sa strane samih obrtnika, koji su izkustvom svojim došli do uvjerenja, da se stranoj konkurenciji može odoljeti samo valjanom, solidnom i ukusnom radnjom neima dvojbe, da će na budimpeštanskoj izložbi zauzimati odlično mjesto i obrtni proizvodi. Sve grane obrtnog poslovanja, a osobito umjetni obrt, zadnjih su godinah tako napredovali u svojem razvitku, da mogu odgovarati svim zahtievom modernoga ukusa i komforata; da stoje na visini svoje zadaće i da se netrebaju ni u kojem pogledu bojati strane konkurencije. Iz krugova obrtničkih stižu već sada mnogobrojne prijave, te će po tom sudeći, zastupane biti sve grane obrta na način, koji će prikazati vjernu sliku rada i mara naših obrtnika i liepi napredak, kojim se oni podižti mogu. U skupini obrta s drvom i pokućtvom, kao što i umjetnoga i dekorativnoga obrta prikazati će se svakovrstne obrtne radnje od najobičnijih do najfinijih, od proizvodah, koji služe za praktičku porabu, do proizvodah ukusne luxurioznosti. Poimence izložit će se fabrikacija sandukah, gospodarstveno i kućno oruđje: ljestvetaljige, lopate, drvene vile, jarmovi, kabli, kace zubače itd. od bačvarskog obrta burad i razno sudje; od orudja nadalje tokarski, stolarski, tesarski i bačvarski alati; od košaračkog obrta proizvodi od vrbe, slame, šaša, trske, zatim stolice, košare, roba za ukras itd.; iz obrta s pokućtvom namještaji za vrtove, za kuhinje i sobe: ormari, stolovi, stolice, stalci, police, korita; sobno pokućvo iz jedne ili dvije vrsti drveta, fino olajšeno, polirano, klesano, tessano, obloženo; zatim cieli namještaji za narodne seljačke sobe, za gradjanske i gospodske obitelji, fini politirani namještaji, pokućvo obtočeno sa drvetom, kosti, fayecom itd.; pokućvo iz savijenog drveta; obrtne radnje za crkvene svrhe: oltari, klupe, krstionice, orgulje, izpoviedaonice itd.; od tokarskoga obrta, okviri, stalci, stolice, stupovi, ukrasi, držci za zavjese, kiparski poslovi u koliko se tiču unutarnjeg uredjenja i ukrašenja stanovah, crkvah i javnih sgradah; pozlatarski poslovi, premazivanja, tapetarski poslovi, dekoracija sobah i dvoranah; slikanje sobah, i konačno podpuno uredjeni interieni: predsoblje, sobe za stanovanje, primanje, pušenje, ručanje, rad, oblačenje, spavanje; podpuno uredjene kupaonice, kuhinje, kloseti itd. — Obrt s glinom i stakлом izložiti će šupljikastu robu od raznobojarne gline, cementirane i necementirane lonce, posudje od grafita, radnje sa terra cottom; sudovi za talenje, retorte; prosto bielo i šareno posudje od fayence; od biele gline razno posudje za običnu porabu i za ukras; gusta roba od šarene gline; napokon surovi materijal. — Staklane izložiti će obično puhanco staklo, brušeno i tišteno staklo, predmete za razsvjetu, razne vrsti posudja, čaše, boce, bojadisano staklo. — Kožarski obrт, razne vrsti činjene kože, proizvode krznarstva, sedlarstva i remenarstva, kovčeve kožne ukrase i razne predmete od kože. — Obrt pletiva i tkanja, svakovrstnu tkanu i pletenu robu od vune; obrt lanom, kudeljom i jutom trveni i grebeni lan, proizvode prediva, konce, užarsku robu; tkanu robu; pojase, platna, stolnjake, ubrusi, ručnike itd.; pamučni obrт svake vrsti pamučne robe; ubieljenu i priredjenu robu, nepromočiva i uvoštena platna; obrт sa čipkama i vezom predenu i frkanu robu, pozlacene rojte; čipke i vezove. — Obrt odieła i obuće prikazati će proizvode krojačah, krznarah, klobučarah, rukavičarah, postolarah i opančarah; umjetno cvieće i perje za ukras; svake vrsti posteljina. — Papirni i reproduktivni obrт: pro-

izvode tvornice papira i surovine, koje se kod toga uporabljaju; proizvode knjigotiskarstva, litografije, knjigovežtva, vajarstva, sve grane fotografije itd. — zlatarski obrt radnje od zlata i srebra za praktičnu porabu i za ukras; kemički obrt svoje proizvode razne vrsti, a domaći obrt glinenu robu, vezivo i tkanje, obrt sa prućem, likom i rogozom, obrt s drvom, predmete za kućnu porabu i žensku obrtnu robu.

Pošto se prostor opredijeljen za izložbu obrtnih proizvodah ima valjano i shodno razrediti, od osobite je važnosti za izložitelje, da nepremaše opredijeljeni rok za prijave koji iztiče koncem travnja t. g.

Osnove za izložbeni paviljon. U sjednici zem. eksekutivnog izložbenog odbora od 21. travnja t. g. podnijela je porota, kojoj bijaše povjereno prosudjivanje i ocenivanje natjecajnih osnovah za paviljon proizvodah industrije, umjetnog obrta i gospodarstva posebnog izložbenog odjela kraljevinah Hrvatske i Slavonije na budimpeštanskoj izložbi god. 1896., svoje izvešće. Kako je poznato, prisjeplo je pet natjecajnih radnja Nakon svestranoga i podrobnoga prosudjenja natjecajnih radnjah zaključila je porota, da se od prisjelih pet osnovah k užoj konkurenciji pripuste osnova sa znakom zvezde i osnova sa geslom „In veritate pulcheritas“. Nu pošto ni jedna od ovih osnovah podpuno neodgovara uvjetom natjecaja, te se uslijed toga ni jedna od njih ne može upotrebiti neposredno za podlogu izvedenj, a to je porota odlučila, da se odustane od dopitanja prve i druge od raspisanih nagradah (1000 odnosno 500 krunah u zlatu), nego da se dopita samo jedna jedina nagrada od 1000 krunah. Osnova sa oznakom zvezde u svemu se najviše prilagodjuje uvjetom natjecaja, te pruža najviše motivih za izvedbu, iztiče se ukusnom, svježijom facadom i lijepo rasporedanim tlorisom, s toga je istoj dopitana nagrada od 1000 krunah. Najbolji tloris pridoniela je osnova pod geslom „In veritate pulcheritas“, koja je s toga predložena, da se nabavi uz cenu od 500 krunah. Konačno odgovara osnova pod geslom „A canthus“ svim uvjetom natjecaja izim gradjevne glavnice, s toga se je ova osnova izuzeće konkurenčije izključiti morala, nu ona sadržaje inače toliko liepih momenata, da je i ova osnova predložena za nabavu.

Zem. eksekutivni izložbeni odbor prihvatio je predloge porote, te je podielio osnovi sa znakom zvezde nagradu od 1000 krunah, i nabavio osnovu „In veritate pulcheritas“ uz cenu od 500 krunah, a osnovu „Acanthus“ uz cenu od 600 krunah.

Iza toga otvorena su zapečaćena pisma, sadržavajuća imena osnovateljih spomenutih trijuh osnovah, te je proglašen osnovateljem nagradjene osnove g. Vjekoslav Heinzel ml., arhitekt, zagrebačanin. Proglašenje imena osnovateljeva pozdravljeno je u odboru živahnim klicanjem „živio!“ i aplausom. Kao osnovatelji osnove „In veritate pulcheritas“ proglašena su gg. inžinir Janko Holjac i arhitekti Pristeri Deutsch, a osnove „Acanthus“ tvrdka Šafranek i Wiesner. Uspjeh natječaja može se smatrati povoljnim, te se je naročito izrakao pomladak domaćih tehničara.

Preostale dve osnove pod geslom „Minerva“ i „Narodno“ predane su na poštu „poste restante“, te ih vlastnici mogu ondje podignuti, ako dokažu identičnost njihova imena sa imenom, nalazeći se u zapečaćenom pismu pod gorespomenutim geslom.

U smislu natjecajnih uvjetah proglašit će se u roku od osam danah porotničko izvešće i vještačko mnjenje, te nacrti javno izložiti.

Umjetnički paviljon. Ban kraljevinah Hrvatske, Slavonije i Dalmacije prihvatio je na predlog zem. eksekutivnog izložbenog odbora ponudu dioničarskog društva za gradnju brodovah i strojevah „Danubius“ u Budimpešti, kojom se obvezuje dobiti željeznu konstrukciju i izvesti montiranje željeznog paviljona za izložbu umjetninah i historičkih spomenikah, te nakon svršetka izložbe postaviti ovaj paviljon u Zagrebu za cenu od 49.500 for. a vr. Paviljon je veoma ukusno osnovan, a sastoji iz velikog

srednjeg prostora sa okruglo 170 četv. metrim površine, nadkrivenom sa kupulom, kojoj vrh dosiže visinu od 30 metarima. Ovaj prostor opredijeljen je za izložbu kiparstva. Desno i lievo od ovoga prostora smještene su dve dvorane, svaka od 160 četv. metara površine, opredijeljene za izložbu slikarstva i historičkih spomenika. Straga je dvorana za nacrte, bakroreze i druge umjetnine, a površina joj iznosi 70 četv. metara. Ulaz u paviljon posreduje veliki, veoma ukusno osnovani vestibul, te su sa strane istoga smještene nuzgredne prostorije: loža za vratara, garderoba, toleta itd. Prostor izpod kupule, kao što i one dve velike dvorane dobivaju svjetlo odozgor, a ostale prostorije pako sa strane kroz visoko smještene prozore. Kostur paviljona osnovan je u željezu, a biti će izidan opekom. Krovovi pokriveni su limom tako, da ciela sgrada pruža podpunu sigurnost proti požaru, što je neobhodno potrebno obzirom na dragocjenosti, koje će ovdje izložene biti. S istog obzira ima paviljon samo jedna velika ulazna vrata u obliku žaluzije na valjak, koja će se zatvarati Wertheimovom bravom. Vanjsčina paviljona iztiče se ukusnim oblikom, bogatim arhitektonskim ukrasom, liepom razporedbom. Neima dvojbe, da će umjetnički paviljon kraljevinah Hrvatske i Slavonije biti jedan od najsjajnijih gradjevnih objekta budimpeštanske izložbe.

Izložbene sgrade. U posebnom odjelu kraljevinah Hrvatske i Slavonije na budimpeštanskoj izložbi god. 1896. podignuti će se prema zaključku eksekutivnog izložbenog odbora slijedeće sgrade: 1. paviljon za umjetnine i historičke spomenike, osnovan po tvrdki „Danubius“ u Budimpešti; 2. veliki paviljon za izložbu industrijalnih, obrtnih i gospodarskih proizvodah po nagrađenoj osnovi arhitekta Vj. Heinzl ml.; 3. šumarski paviljon po osnovi gg. Bollea i Pfistera; 4. kušaona po osnovi arhitekta L. Höngsberga. Oko svih paviljonah biti će ukusni nasadi.

Sjednica zem. izložbenog odbora. Pod predsjedničtvom vel. župana dr. Nikole pl. Jurkovića držao je zem. izl. odbor 14./5 u 10 satih prije podne u gradskoj vjećnici skupnu sjednicu. Uz odborske podpredsjednike grofa Stjepana Erdödyja i odsj. savjetnika dra Ivu Malina prisustvovali su sjednici: zastupnik nutar odjela zem. vlade, odsječni savjetnik I. E. Tomić, zastupnik vlad. odjela za pravosudje, nadzornik Stjepan Kranićić, zastupnik pravosudnih oblastih kr. drž. nadodvjetnik Oto pl. Krajcovic, te liepa kita odborskih članova iz svih krajeva domovine, imenito: kanonici kaptola zagrebačkog dr. Blaž Švinderman i Ivan Krapac; kaptola križevačkog Gjuro Badovinac, archimandrit Gavril Zmijanović iz Krušedola; grofovi Teodor Draškovich i Miroslav Kulmer, Karlo pl. Mihalović; narodni zastupnici Stj. Barlović, Franjo pl. Ferić, Ljudevit pl. Galuyuf, dr. Antun Lobmayer, dr. Vlad. pl. Nikolić i dr. Franjo Spevec; gradski načelnici Adolf Mošinsky iz Zagreba i Stjepan pl. Belošević iz Varaždina; zastupnici znanstvenih zavodah, književnih, kulturnih i strukovnih društava: prof. dr. Vinko Dvoržak za sveučilište, prof. dr. Fran Vrbanić za akademiju, Ivan Kostrenić za „Maticu“, Dane Rašić za sv. Jeronimsko društvo, prof. Sp. Brusina za naravoslovne društvo, dr. Ivan pl. Bojničić za društvo umjetnosti, dr. Brunšmid za arheološko drnštvo, Milan Stanković za društvo crvenoga križa, dr. Ivan Kosirnik za zdravstveno vjeće, dr. L. Rakovac za liečnički zbor, B. Kögl za ljekarnički sbor, šum. savjetnik Ferdo Zikmundovsky za šumarsko društvo, I. F. Devide i Antun Kontak za zagr. trgovačko-obrtnu komoru; nadalje veleposjednici Gustav vitez Pongratz iz Zagroba, Milan Turković iz Kutjeva i Hinko Bačić iz Sušaka, veletržci Nikola Šipuš iz Siska i S. pl. Weiss iz Zagreba, ravnatelj hipotekarne banke Vladimir Krešić, posjednici Stjepan pl. Vuković iz Jezeranah i Gašo Dević iz Karlovca, pomorski kapetan Ljuba Medanić iz Bakra, te članovi eksekutivnog izložbenog odbora Franjo Arnold, Herman Bolle, S. Cihlar (Senj), Leo Höngsberg, Gjuro pl. Ilić (Osjek), Franjo Kuralt, Milan Lenuci, Teodor Malin, Gustav Peksider (Križevci), Josip Pfister, A. pl. Pisačić i N. A. Plavšić.

U dvorani bili su izloženi svi nacrti izložbenih sgradah, koje će se podignuti na izložbenom prostoru kraljevinah Hrvatske i Slavonije.

Predsjednik zem. izl. odbora, dr. Nikola pl. Jurković otvoril sjednicu, zahvaliv se najtoplji članovom odbora, da su se odazvali pozivu u toli velikom broju, također iz veoma udaljenih krajevih domovine. Velikim veseljem priobćuje, da su sve naše korporacije i društva zaključili, sudjelovati u posebnom odjelu kraljevinah Hrvatske i Slavonije, naglasuje, da u tom sudjelovanju kao i u kriekoj podpori, koja je osigurana od strane naših dostojanstvenika i raznih faktorah, te u živom interesu, kojeg zasvjeđuju naša vlastela, umjetnici, industrijalci, gospodari i obrtnici, možemo nazirjevati jamstvo povoljnog uspjeha našeg izložbenog poduzeća. (Živahno odobravanje). Podjedno spominje osobitom zahvalom, da naša domaća štampa dragovoljno donaša izložbene vesti. Iztaknuv, da će se najprije predočiti dosadanji pripravnji rad eksekutivnog i županijskih izl. odborah, te po tom prieči na ostale predmete dnevnoga reda, pozove odb. tajnika, da pročita dotična izvješća.

Odborski tajnik Milan Smrekar pročita zatim obširno izviešće eksekutivnoga odbora o dosadanju njegovom radu oko priprema za izložbu Na pojedinih mjestih prekinuto je čitanje izviešća obćim povladjivanjem od strane prisutnih. Izviešće crta pregleđno i izačpljivo pripravni rad eksekutivnoga odbora oko ustanovljenja izložbenog prostora, koji je u svrhu dostoјnoga prikazanja kulturnoga i gospodarstvenoga napredka kraljevinah Hrvatske i Slavonije proširen od 6000 na 11000 četv. metara i tako udešen, da predstavlja posve odijeljen, samostalni izložbeni prostor kraljevinah Hrvatske i Slavonije, te će u smislu njihova, zakonom ustanovljenog i zajamčenog im državopravnog položaja, označen biti kao „Izložba kraljevinah Hrvatske i Slavonije“. (Živio!) Zatim opisuje izviešće, poznati našim čitaocem rad odborov oko upravljanja i osnivanja izložbenih sgrada i opredjeljenje njihovo, iztečuć napose, da će paviljon za historiju i umjetnine, te šumarski paviljon poslije izložbe služiti na ures grada Zagreba (živio!). Izrazujući domaćoj javnoj štampi zahvalu na priobćivanju izložbenih viestih prelazi izviešće na organizaciju županijskih izložbenih odbora i nabraja načelnika pitanja, koja su u interesu izložbe na čistac izvedena, imenito ono, da se svi izložci iz Hrvatske i Slavonije, koji su bili već prije izravno kod centralnog odbora u Budimpešti prijavljeni, imaju izložiti u našem odjelu. Zatim se opisuju pripremne radnje oko prijavljivanja izložitelja naglašujući, da će se glavna važnost polagati na kakvoću i vrstnost, a ne na brojnost izložaka. Izviešće prikazuje vjernu sliku izložbe po pojedinim skupinah, kako se ona po sadašnjemu uspjehu pripravnoga rada predstavlja. U odjelu za historiju položio je eksekutivni odbor glavnu važnost na to, da naša domovina ovom sgodom pred stranim svjetom prikaže u što povoljnijem svjetlu razne uzčuvane spomenike iz slavne prošlosti našega naroda, te povjestni razvitak njegov, kojim se je tečajem vjekovah širila civilizacija i plemenit duh, kojim se je oplemenjivao duh i moral narodnji. Zahvalom spominje podporu, koju preuzvišeni glavar zemlje svakom sgodom izkazuje izložbenom podhvatu, te iztiče kao osobiti momenat, da su presvetli gosp. nadbiskup dr. Juraj Posilović i prečastni kaptol prvostolne crkve zagrebačke dozvolili, da se za historičku izložbu upotriebe umjetnine bogate riznice zagrebačke katedrale i spomenici arkiva nadbiskupske knjižnice, te da je prečastni prvostolni kaptol izabrao posebni odbor, koji će se za izvedenje toga starati (živahno povladjivanje), da je nadalje dozvolio preuzviš. patriarha Georgije Branković, da srbsko-pravoslavni manastiri mogu izložiti svoje bogato blago od velike historičke i umjetne vrijednosti (živio!), te da su se i drugi biskupi, velikaši i predstavnici crkava izjavili rado pripravnimi pripomoći našu historičku izložbu. O pripremama za izložbu sa dašnjosti u svakoj pojedinoj skupini poznat je rad eksekutivnog odbora iz dosada priobćenih viestih. Zatim izvestio je odborski tajnik Smrekar o radu županijskih izložbenih odborah, te se iz izviešća razaznaje, da se svuda u zemlji živo radi

oko pripremah za izložbu. Njeki županijski izložbeni odbori izkazuju već i broj sudje-ljujućih izložiteljih u koliko se isti odnosi na skupine, za koje je rok prijave bio pr-vobitno ustanovljen do konca travnja. Tako izvješće županijski izložbeni odbor u Go-sipiće, da će biti do 400 izložiteljih sa 3000 izložakah, u županiji varaždinskoj preko 300, u županiji belovarsko-križevačkoj 350 sa 1192 izložakah; županija požeška preko 300 izložiteljih, županija virovitička 130 izložiteljih, dvojica sa posebnim paviljonima, županija sriemska 557 izložitelja sa 1540 izložakah. Ovi brojevi će se znatno povisiti sa izložcima gospodarske struke, za koju rok prijave iztiče koncem kolovoza. Svaka će županija prikazati rad i osebujnost naroda, te njegovo napredovanje na polju kulture i gospodarstva.

Sjednice odobrila je zatim jednoglasno odredbe eksetivnoga odbora u pogledu pro-širenja izložbenoga prostora od 600 na 11000 četvornih metara i glede gradnje iz-ložbenih paviljonih za historičke spomenike i umjetnine, za proizvode industrije obrta i gospodarstva, za šumarstvo i lovstvo i za točenje pića (Kušaone). Članovi zemaljskog izložbenog odbora razgledali su izložene osnove za ove izložene sgrade, te se o liepom i ukusnom vanjskom obliku njihovom, kao što o praktičnom razdieljenju prostora unutarnjega veoma pohvalno izrazili. — Prešav na raspravu ostalih na dnevnom redu stojećih predmeta primio je zemaljski izložbeni odbor jednoglasno predloge eksekutivnoga odbora, da se obzira vrednim izložiteljem osim bezplatne mjestovine dozvoli takodjer i bezplati transport izložakah; kao što što i bezplatna poraba ormarah, stolovah i stalakah. Predlog eksekutivnoga odbora, da se povodom zamolbe županijskih izložbenih odborih u Zagrebu, Gosiću i Ogulinu, produlji rok za prijave historičkih i obrtnih izložakah do konca lipnja prihvaćen je, na izraženu sa više stranah želju jednoglasno tom preinakom, da se produži do konca srpnja. Konačno predložio je zastupnik „Ma-tice hrvatske“, gosp. Ivan Kostrenić, da se pročitana izvješća o radu eksekutivnoga odbora i županijskih izložbenih odborih, koja predstavljaju zanimivu sliku dosadanjega rada odborova publiciraju, jer će se tim i izložbeni odbori i izložitelji na još interziv-niji rad za što ljeđi uspjeh izložbe ponukati.

Pošto je time bio izcrpljen dnevni red, zaključi predsjednik sjednicu.

S i t n i c e .

Kako se najbolje popunjaju praznine, koje su nastale u bukvicah kod naravnog pomladjivanja? Obzirom na razmjerno maleni novčani prihod bukovih sa-stojina (porastlina) moralo bi se svagdje, gdje nam valja takove sastojine uzgajati, paziti na to, da se taj prihod povisi primjesom ostalih vrednijih vrsti drveća.

Radi toga biti de popunjenje praznina sadnjom bukve opravданo samo ondje, gdje se obzirom na dobro uspjevanje ostalih starih sastojina možemo nadati, da će i dotična sastojina u buduće dobro uspjevati moći takodjer i ondje, gdje bi nam možda u obće manjkali valjani bukvici. Primjesa ostalih vrednijih vrsti drva obavi se najlaglje po-punjnjem nastalih praznina, a na sâm izbor vrsti drva uplivaju oni razlozi, uslijed kojih su nastale praznine kao i veličina istih.

Često su ti razlozi posljedice nepovoljnih stojbinskih odnošaja, pa će se u tom slučaju birati one vrsti drveća, koje će i na toj stojbini uspjevati moći. U povoljnijih odnošajih neka se uzme smreka, a na vapnenom tlu jela; ariž neka se sadi samo pojedince, a bor samo onda, kad se usled lošog tla nebi mogli odlučiti za drugu, vredniju vrst.

Način izvedenja sâme ogoje odvisi od dobe, u kojoj se sastojina nalazi. — Kod hrasta i ariža valja uzeti jake, barem jedan put presadjene biljke, a kod ariža i jele 4—6 god. odnosno 6—7 godišnje biljke, te napokon kod smreke tri ili četiri godine stare presadjene biljke.

Upliv prozrake (progajivanja) na prirast u debljinu kod jele. Iztraživanja, koja su u tom pogledu učinjena na 60 godišnjih jelah, dovela su do sljedećih posljedaka:

Prozrake djeluju povoljno kako na prirast u debljinu, tako i na onaj u visinu, dakle povećavaju sāmu drvenu gromadu. Najbolje opaža se prirast u debljinu na doljnjoj temeljnici drveta, od tuda prama gore pada, te se dade još u visini od 8—12 mtr. dokazati. Razmjer prirasta u debljinu, t. j. razmjer između srednjeg osamgodišnjeg prirasta prije prozrake jest od jednogodišnjeg prirasta poslje prozrake veći od jedinice, te postigne najveću vrijednost tekar poslje 4—5 godina, ostane tad njeko vrieme jednak, zatim se umanjuje, dok se opet poslje 12—15 godina ne približi jedinici. Razmjer prirasta u visinu, t. j. razmjer između srednjeg četverogodišnjeg prirasta poslje prozrake vrlo je nepravilan, a ako se izražava u dosta velikih periodah, onda je obično veći, nego jedinica. Čim je prirast u debljinu u početku bio jači, tim se dulje povećava, dočim pada, ako je u početku bio slabiji — osobito u gornjih djelovih stabla, dočim se u dolnjih djelovih još opeža. Prirast u debljinu varira sa udaljenošću, koja razstavlja oborenata stabla od onih, koja smo netaknuta ostavili, te je tim veći, čim je ta udaljenost bila manja. Osim toga raste prirast u debljinu sa živahnošću rastenja kako oborenih, tako i onih stabala, koje smo netaknuta ostavili.

Ogromna jela. Na posjedu kneza Colloredo-Mannsfeld u šumskom predjelu kod Neustadta a. d. Mettau bila je ne davno oborena ogromna jela. Promjer iste mjerio je u visini od 2 mtr. iznad tla 1·25 mtr. a obseg 3·92, srednji promjer 0·8 mtr., a duljina stabla (bez vrha) 42 mtr. Stablo je preko 300 godina staro. U lipnju godine 1888. bilo je stablo munjom tako ostećeno, da je usahlo.

Kameno ulje (petrolej) kao sredstvo za natapanje drva. U sjevero-američkoj luci Cannons sagradjena je nedavno jedna škuna (šiklja, Schooner), za koju su sve potrebite drvene gradljkike natapali sa petrolejom, da se gradljkike sačuvaju od propasti. Ovim natapalom namjerava se zapriječiti ne samo uplivanje vode i zraka na drvo, iz kojega je ova škuna sagradjena, nego se misli, da neće drvu škoditi niti šašanj (Bohrwurm), koji raztoči ono drvo, koje se rabi u mornarici. Moguće je, de će se ovakovim natapanjem mnogo polužiti glede sačuvanja gradljkika, nu svakako je i pogibelj od požara veća, jer sa petrolejom natapano drvo odmah bukti, čim se zapali.

Jarebice u Hrvatskoj. Jarebica je u Rusiji najobičnija i najviše razprostranjena šumska divljač, od koje vrve sve šume čak do najvišeg sjevera. U nas spada jarebica žalibozje medju biele vrane. U Rusiji ima po čitavu zimu smrznutih jarebic u dućanima mesara, te se dobije komad po 20 kopejka. Na stolu gurmanda nemože biti tečnjeg jela do mlade jarebice, te se osim mladoga tretreba, ubita u rujnu, smatra najvećom delikatesom. No česa ima previše i prečesto, postane dosadno. Tako je u Rusiji sa jarebicama, kojima n. pr. u bolnicah hrane bolestnike skoro svaki dan. Kad u Rusiji oboliš i ležiš n. pr. u Marinskoj bolnici u Moskvi, hranit ćeš se svaki dan jarebicama, crkvenim crnim vinom i juhami od kokoši tako, da već nemožeš jarebice ni vidjeti i moraš se pritužiti upravi bolnice moleći, da ti dadu za tvoj novac govedine i teletine, a jarebice neka dadu bolestnikom Rusom, koji su naučeni ovu divljač svaki dan imati na stolu.

Profesor križevačkog gospodarsko šumarskog zavoda J. Partaš nastoji sad, da se u Hrvatskoj razmnože jarebice. Šume zagrebačke, gornje krajine, Zagorja i Slavonije pružaju jarebicama izvrstne prilike za razplod, zato se upozoruju pozvani na to čimbenici u Hrvatskoj, da naruče žive jarebice u Moskvi pod naslovom: „kais. russisch. Acclimatations-Gesellschaft“. Nadati se je, da će to društvo ići dragovoljno na ruku onim, koji bi u Hrvatskoj želilo razplodjivati ovu izvanrednu koristnu divljač.

Medenje četinjača. Ako je priyatno, vruće i nekišovito vrieme, onda pišti med iz četinjača t. j. četinjače se mede. Takav med je gust, a boja mu je vrlo mrka, te

ukus dosta dobar. Pčele obliću vrlo rado bor i jelu, te neumorno sakupljaju med sa takovog drveta.

Medenje bora t. j. pištanje meda na boru počima u ravnici u mjesecu svibnju, a u gorju ili planini tekar koncem lipnja. Na skrajnom vršku grančica tvore se bradavice, iz kojih pišti med po prilici 14—20 dana, a onda se osuše i oljušte. Nu na podnožku lanjskog izbojka ipak pišti još uvek med.

Iz jele pišti med barem 2—4 tjedna kasnije, nego iz bora. Jele se mede malo, te nije njihov med prikladan za zimsku hranu pčela, jer radja žedju i proliev.

O usušenju drveća. Englezki naravoslovac Clayton pronašao je, da se u zimi, kada počiva kolanje mezgre, znatno usuše čak i debla od starih, debelih rastućih stabala. Sa pokusi ustanovio je, da je grab, koji je u jeseni imao u promjeru 42 palca, postao u mjesecu siječnju tanji za $\frac{1}{2}$ palca, dočim je isti grab u mjesecu travnju, dakle za vrieme mezgranja, opet zapremao istu svoju prvašnju deblinu. Clayton pokušao je iztraživati ovo usušenje i kod drugih različitih stabala, pak je pronašao, da se sva stabla bez razlike vrsti usuše u ono vrieme, kad mezgranje počiva.

Dali je bolje pohraniti drvo sa korom ili bez kore? Ako se drvo ima pohraniti sa korom, onda se neće razkoliti, niti će u poduž pucati, budući se drvo pod korom sporo suši. Nu pri tom valja na umu imati, da mnoge vrsti drveća — imenito četinjasto drveće —, nepodnosi promjenu topote i vlage, ako se na otvorenom mjestu ovakovo drvo uvitla (složi). Ako debla olupimo, t. j. ako sa debala koru skinemo, onda izhlapi brzo vlastita vlaga iz drva; nu pri tom valja paziti, da se drvo čuva od brze promjene topote i vlage. Ako se stablo od kore neodlupi, onda se pod korom ugnjezdi razna gamad, naime crvići, koji će brzo pokvariti drvo, pa neće ono valjati u nikuju svrhu. Osim toga zaleži se drvo i biva krto, ako se kora sa sirovog drveta neolupi.

Najbolje će biti, da se stabla u zimi posjeku, te da do ljeta ostanu pod korom tako, da se kora na stablu sa sjekirom samo na krpe (kajiše) izsječe, jer će veći dio vlage polagano izhlapiti. Ako se stabla već u jeseni obaraju i otešu, onda se drvo podpuno osuši, bez da se znatno razpuca. Osim toga potrebito je kako kod trupaca za piljenje, tako i za podužnu gradju, da se na oba čela drveta prikuje dosta velika daščica, jer će se tim znatno zapriječiti razpucanje drva. Dobro je, ako se na čelo drva priliepi jaka artija, koja je namazana sa sirnim ljepivom, a to ljepivo načini se od prostoga sira i od gašena vapna, jer će se i tim sredstvom zapriječiti razpucanje drveta. Na čelu razpucana mostnica ili razpucano deblo izgubi na cieni veoma mnogo, kako je to svakomu poznato.

Krmitba goveda hrastovim lišćem. U nuždi preporuča se krmitba goveda lišćem; nu pri tom valja paziti, da se sa takovim lišćem suviše nehrane goveda, — imenito ne s onakovim lišćem, koje ima mnogo trieslovine, kao što je to baš kod hrastovog lišća, jer zatvara izmetine. Dogadja se, da goveda obole od medene rotice, jer je na lišću bilo mnogo medene rotice. Dapače kod ovakove krmitbe može govedče i izkapati (poginuti). Takova bolestna goveda izgube volju za jelo, a osim toga kasno izbacivaju izmetine. Govedče, koje se je suviše nahranilo hrastovim lišćem, boluje po 30 dana. Za nekoliko sati pojave se otekline i to najprije u srednjoj trbušnoj okolini, a kasnije na grudih i dolnjih dijelovih trbuha. U trbušnoj šupljini nastaju vodenii izpotci, a trbuh je ponješto naduven.

Izmetine su žilave, sluzave i crne, kadšto i žučkaste.

Mnijemo, da neće škoditi, ako to znade i šumar i gospoda.

Od 1. siječnja do 31. svibnja 1895. uplatiše članarinu slijedeći članovi I. razreda.*

	for.		for.
N. Abramović	5.—	V. Makšić	5.—
J. ml. Anderka (1892, 1893, 1894)	15.—	A. Malin	5.—
F. Anderlon	1.—	R. Mark (1892)	5.—
F. Altaler (1894)	5.—	J. Markulin	3.—
J. Auer	1,50	M. Mihalevich	5.—
V. Bauer (1894)	5.—	N. Mihalčić (1894)	5.—
A. Baličević	2,50	E. Mlinarić	5.—
P. Belja (1894)	5.—	W. Müller	5.—
V. Benak (1894)	5.—	D. Nanicini	5.—
Plemenita občina Blatnica	5.—	S. pl. Nemčić (1894)	5.—
K. Boellein (1894, 1895)	10.—	M. Obradović-Ličanin	5.—
A. Borošić	5.—	J. Partaš	2,50
M. Brakalov	5.—	V. Pautschef	4,85
S. Brosig (1894)	5.—	V. pl. Peičić	2.—
V. Dojković	5.—	N. Perc	5.—
V. Dračar	5.—	Š. Pere	5.—
J. Dražić	3.—	N. Pleša (1894)	3.—
A. Dumendjić	2.—	D. Polaček (1894)	5.—
R. Erny	5.—	M. Puk (1894, 1895)	10.—
J. Ettinger	2,25	P. Puljević	5.—
R. Fischbach	5.—	M. st. Radošević	5.—
Stj. Frkić (1894, 1895)	10.—	G. Ringel	5.—
V. Fuksa (1894)	2.—	A. Rosmanit	5.—
M. Gjureković	5.—	J. Rukavina (1894)	5.—
D. Gürt	5.—	V. Stanković (1894)	5.—
H. Grund	5.—	V. Stary	5.—
B. ml. Hajek (1894)	5.—	D. Stiasny (1894)	5.—
St. pl. Hankony	5.—	F. Stipanović (1892, 1893)	10.—
J. Hayas	5.—	V. Stublić	4.—
J. Hayliček (1893)	5.—	L. Šipek (1894)	5.—
G. Heinc	5.—	M. Škorić (1891, 1892)	7.—
F. Hovorka	5.—	M. pl. Štriga (1892)	5.—
A. Horaček	5.—	V. Tölg (1894)	5.—
D. Hradil	5.—	J. Tropper	5.—
L. Kadeřavek	5.—	D. Trötzer	5.—
B. Karakaš (1894, 1895)	7.—	A. Ugrenović	1.—
J. König (1892, 1893)	10.—	F. Urban	5.—
Koritinja urbarska občina	5.—	G. Vae 1894, 1895)	6.—
A. Korab	5.—	M. Veiner	5.—
N. Košec	5.—	J. Vlahović	5.—
J. Kuhinka	5.—	J. Vidale	5.—
G. Lach (1894)	5.—	J. Vraničar	5.—
M. Lepušić	5.—	J. Zavrašćan (1894)	3.—
A. Lončarević	5.—	L. Žerdik	5.—
		M. Žibrat (1894)	5.—

* Članarinu za god. 1895. uplatiše svi oni članovi, kod kojih pokraj prezimena nije naznačena nikakova godina.

**Za vrieme od I. siečnja do 31. svibnja 1895. uplatiše na članarini II. razreda
sliedeći članovi:**

	for.		for.
J. Andrić	2.—	J. Painić (1894, 1895)	4.—
P. Čurčić (1894)	2.—	L. Pavlin (1894)	1.—
A. Diklić	2.—	J. Vanić	2.—
N. Feigl (1894, 1895)	4.—	J. Vuković	2.—
Stj. Matiević	2.—	J. Ujević	2.—
Gj. Medved	2.—	Stj. Zaharija (1894)	2.—
M. Mimić (1894)	2.—	M. Zlunko	2.—

Nadalje uplatiše za svoje lugarsko osoblje:

	for.		for.
Šumarija Otok brodske im. obćine	48.—	Šumarija Otočac otočke im. obćine	22.—
" Vinkovci " " "	52.—	" Krasno " " "	26.—
" Rajevoselo " " "	32.—	" Zavalje " " "	16.—
" Trnjani " " "	58.—	" Korenica " " "	16.—
" Sv. Ivan - Žabno križe-vačke imovne obćine .	2.—	" Kupinovo petrovaradinske imovne obćine	10.—
" Garešnica križevačke im. obćine	4.—	Gospodarstveni ured II. banske imovne obćine	73.—
" Belovar-Gjurgjevačke im. obćine	17.—	Gospodarstveni ured ogulinske im. obćine	68.—
" Novigradiška - gradiška imovna obćina	20.—	Kr. državna šumarija Novigradiška	6.—
" Oriovac gradiške imovne obćine	24.—	" " " Lipovljani .	14.—
" Ogulin ogulinske imovne obćine	14.—	" " " Jasenovac .	14.—
" Modruš ogulinske imovne obćine	4.—	" " " Sokolovac .	14.—
		" " " gornji Kosinj .	6.—
		" " " Vranovina .	8.—
		Kotarska šumarija Ćavle	4.—
		" " " Vinodol -Bribir .	20.—

U ime pristupnine uplatiše za vrieme od I. siečnja do 31. svibnja sliedeći

	for.		for.	
Članovi I. razreda.				
M. Gjureković	1.—	J. Haras	1.—	
L. Šipek	1.—	M. Brakalov	1.—	
P. Puljević	1.—	Članovi II. razreda.		
G. Ringel	1.—	I. Makarević	1.—	
V. pl. Peićić	1.—	M. Zlunko	1.—	
M. Mihalevich	1.—	J. Srića	1.—	
D. Hradil	1.—	T. Togunjac	1.—	
A. Dumendjić	1.—	J. Barac	1.—	

*

Za družvene diplome uplatiše od 1. siječnja do 31. svibnja 1895. sliedeći

Članovi I. razreda.	for.	Članovi II. razreda.	for.
M. Gjureković	1.—	J. Karividić	1.—
M. Mihalevich	1.—	D. Latina	1.—
N. Pleša	1.—	M. Lončarević	1.—
P. Puljević	1.—	R. Nenadić	1.—
G. Ringel	1.—	M. Lazić	1.—

U ime predplatnine za „Šumarski list“ od 1. siječnja do 31. svibnja 1895. uplatiše :

Slušatelji gospodarsko-šumarskog učilišta u Križevcima: Andrija Lončarić 1 for., Lazar Vorkapić 2 for. i Franjo Rrčki 1 for. zatim V. Vltechef 5 for. 04 novč. Ravnateljstvo gospod.-šumarskog učilišta u Križevcima 6 for.; Kr. šumarsko ravnateljstvo u Zagrebu za 17 komada 85 for.; Kr. nadšumarski ured u Vinkovcima za 10 komada 50 for. i Kr. šumski ured u Otočcu za 10 komada 50 for.

Prinose namiriše od 1. siječnja do 31. svibnja 1895. sliedeći podupirajući

članovi:

	for.		for.
Brodska imovna občina . . .	100.—	Vlastelinska uprava Kutjevo .	20.—
Gradiška	100.—	Vlastelinska uprava p. n. grofa	
Gjurgjevačka	20.—	Eltza	25.—
Petrovaradinska	30.—	Vlastelinska uprava p. n. grofa	
I. banska imovna občina . . .	10.—	L. Pejačevića	10.—
II. " " "	20.—	Ljudevit pl. Galliuf	10.—
Kr. i slobodni grad Osiek . . .	10.—	Lujo Blažić	10.—
" " Zagreb	10.—	Grof Gjuro Jellačić	10.—
" " Varaždin	10.—	Vlastelinska uprava kneza Odes-	
" " Križevac	10.—	calchi	10.—
" " Karlovac	10.—	Franjo pl. Türk (1894)	10.—
" " Koprivnica	10.—		

Natječaj.

Na temelju zakona od 22. siječnja 1894., kojim se uređuje šumsko-tehnička služba kod političke uprave u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji, raspisuje se ovim natječaj za slijedeća popunit se imajuća mjesta kod kr. kotarskih oblastih županijah zagrebačke, varaždinske, požežke, virovitičke i sriemske:

a) 17 kotarskih šumara I. razreda X. dnevnog razreda, s plaćom od 900 for. odnosno 800 forintih;

17 kotarskih šumara II. razreda XI. dnevnog razreda s plaćom od 700 for. odnosno 600 for., te stanařinom od 245 for. odnosno od 210 for., 175 for., 150 for.;

b) 4 šumarskih vježbenika s pripomoći od 500 for.;

c) 18 nadlugarah s plaćom od 400 odnosno 300 for. i stanbinom od 60 for. Molitelji imaju svoje molbenice obložiti:

1. krstnim listom;
2. svjedočbom o svršenih prednaucih;
3. svjedočbom o stručnih naucib;
4. svjedočbom o dosadanju službovanju i sposobnosti u službi;
5. svjedočbom graduiranog liečnika o tjelesnoj sposobnosti za šumarsku službu;
6. svjedočbom o moralnom i gradjanskem ponašanju i o stališu obitelji;
7. izkaznicom, da su ugarsko-hrvatski državljeni zavičajnici kraljevinah Hrvatske i Slavonije, te dokazati, da su hrvatskom jeziku u pismu i govoru podpuno vješti;
8. svjedočbom o položenom državnom izpitu za samostalno vodjenja šum. gospodarstva.

Oni, koji žele polučiti mjesto kotarskog šumara, imadu dokazati, da su svršili nauke barem na kojem srednjem šumarskom učilištu i položili državni izpit za samostalno vodjenje šumskoga gospodarstva.

Oni, koji žele polučiti mjesto šumarskih vježbenika, imadu dokazati, da su barem na kojem srednjem šumarskom učilištu svršili nauke.

Glede popunjena nadlugarških mjestah odlučuju postojeći posebni propisi, naročito zak. članak II.: 1873. zajedničkog sabora zemalja krune ugarske o namješćivanju izsluženih podčastnikah, ali se od onih, koji žele da budu u svojstvu nadlugarah namješteni, traži, da su položili izpit za šumarsko-tehničku pomoćnu službu.

Vlastoručno pisane molbenice imadu u zemaljskoj službi stojeći putem predstavljene svoje oblasti, a ostali putem nadležne upravne oblasti podnjeti do uključivo 10. srpnja 1895. kralj. velikom županu one županije, u kojoj žele namješteni biti.

Kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljska vlada, odjel
za unutarnje poslove.

U Zagrebu, 16. lipnja 1895.

O g l a s.

Neobhodno potrebito za šumske uredе, za pisarne pilâ (žagâ) i za trgovinu sa drvi!

Najprikladniji i najspasobniji stroj za kockovanje ili mjerjenje kockovine trupaca jest nedvojbeno povlaštena kockalica za kockovanje trupaca (Cubus Rundholz-Rechenapparat) od Edm. Schneidera u Monakovu.

Uporabom ovoga stroja prišedi se vrieme, čuvaju se oči od suvišna naprezanja kod kockovanja, ne može se pogriešiti, a osim toga služi ovaj stroj kao ureš u svakom uredu.

Kockalica I. za kockovanje do 25 m. dulj. i 60 cm. debalnog promjera stoji 4 forinta.

Kockalica II. za kockovanje do 30 m. dulj. i 70 cm. debalnog promjera stoji 5 forinti.

Kockalica III. za kockovanje 30 m. dulj. i 71—120 cm. debal. promjera stoji 5 forinti.

Kockalica za kockovanje može se naručiti uz dostavu iznosa ili pouzećem pošte samo kroz „Centralbureau für Walderzeugnisse“, Wien, III./2. Praterstrasse 5, kojemu je samoprodaja ovoga stroja za anstro-ugarsku državu povjerenja.

O g l a s.

U smislu naredbe visoke kr. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove, od 2. ožujka 1891. br. 30.551 ex 1890. obdržavati će se dne 6. kolovoza 1895. i sljedećih dana kod ove kr. županijske oblasti izpit kandidata za lugarsku, odnosno šumarsko-tehničku pomoćnu službu.

Što se ovime proglašuje time, da imadu kandidati molbe za pripust k istomu putem nadležne kr. kotarske oblasti ili gradskog poglavarstva do 20. srpnja o. g. podnjeti ovoj županijskoj oblasti.

Molbe imadu biti obložene slijedećimi dokazali:

- a) da je molitelj navršio 20 godina;
- b) da je bezprikorna ponašanja;
- c) da je svršio dobrim uspjehom nauke na pučkoj školi i
- d) da je proveo dvogodišnju praksu u lugarskoj službi.

Za kandidate, koji su svršili nauke na gradjanskoj školi ili na nižoj gimnaziji ili realci, odnosno sve propisane naukovne tečaje na kojoj zemaljskoj ratarnici ili na zavodu, koji je predspomenutim školam jednak, dovoljna je i jednogodišnja praksa.

U slučaju onom, da kandidat nije po županijskoj oblasti pripušten k polaganju izpita, prosto mu стоји, da u roku od 14 dana, računajući od dana, kad mu je rješitba županijske oblasti uručena, uložiti utok na visoku kr. zemaljsku vladu, odjel za unutarnje poslove.

Izpiti može se najviše dva put ponoviti, i to u redovitim izpitnih rokovih.

Kr. županijska oblast.

U Belovaru dne 10. lipnja 1895.

Za kr. podžupana: Žigrovic.

Izpravak.

U članku „Nješto iz nauke o prirastu“ (vidi „Šum. list“ za lipanj t. g.) podkrale su se njeke krupnije pogrieške, koje sad izpravljamo.

Na str. 232. (u 15. redku ozgor dole) čitaj izpravnije: Prirast po kakvoći ili kvalitativni prirast (a ne kvantitativni prirast), a niže dole (u 4. redku) čitaj izpravnije što jači sortimenti poprično manje troškove kod obaranja (a ne kod obradjivanja) prorouzrokuju.

Na str. 233. (u 7. redku ozgor dole) pogriešno je otisnut obličak MQ (1 — 90 p) — mg, nego čitaj izpravnije MQ (1 — 0.0 p) — mg.

Na str. 235. dole u zadnjem redku čitaj izpravnije: od kojih svako (t. j. stablo) godišnji prirast na množini od 0.02 m^3 posjeduje.

Na str. 237. ozgor dole (u 13. redku) izpravi $\frac{V}{S}$ sa $\frac{V}{S}$

Na str. 238. gore (u 2. redku) čitaj izpravnije ovako: U prvih $S - a$ godina polučilo je dotično stablo visinu od q metara, u prvih $S - b$ godina $q + p$, a u prvih $S - c$ godina $q + d + p$.

Na istoj stranici niže dole (u 22. redku) izpravlja se računski primjer ovako:

$$24\cdot98 = \frac{26\cdot90 - 24\cdot98}{86 - 74} \times (80 - 74) = 25\cdot94 \text{ mt.}$$

Na str. 245. posve dole čitaj izpravnije: koja su za skoro sječenje opredieljena (a ne poredieljena).

Neka se zna! Radi obdržavanja redovite glavne skupštine hrv.-slav. šumar. društva u mjesecu kolovozu t. g. izaći će „Šumarski list“ za mjesec kolovoz i rujan dne 1. rujna u dvojubom svezku.

Uredničtvo.

SADRŽAJ.

	Strana
<i>Poziv za XIX redovitu glavnu skupštinu hrv.-slav. šumar. društva</i>	269—270
<i>Nješto iz prakse o proredjivanju i klaštenju.</i> Dnevna pitanja iz sa- djenja šuma. Piše šum, nadsavjetnik Dr. Fürst. Preveo M. G-ć.	270—276
<i>Šumarstvo i ribogojstvo.</i> Piše Milan Drnić, zemalj. stipendista za ribo- gojstvo, sada u Sisku.	276—278
<i>Nješto iz nauke o prirastu. (Nastavak).</i>	278—285
<i>Listak.</i> Osobne viesti: Imenovanje	286
Šumarsko i gospodarsko knjižtvo:	286
Lovstvo: Hoćemo li slabe srndače postrieljati?	286—287
Sa drvarskog tržišta: Iz izvješća trgovačko-obrtničke komore za Slavoniju u Osieku. — Prodaja drva u Kavkazu. — Izvoz drvenine iz Rieke u prva tri mjeseca 1895.	287—291
<i>Različite viesti:</i> Šumarsko udruženje u Budapešti — Kranjsko- primorsko šumarsko društvo.	291—293
<i>Viesti zemaljskog izložbenog odbora.</i>	293—299
<i>Sitnice:</i> Kako se najbolje popunjaju praznine, koje su nastale u bukvicih kod naravnog pomladjivanja? — Upliv prozrake (pro- galjivanja) na priраст u debeljinu kod jele. — Ogromna jela. — Kameno ulje (petrolej) kao sredstvo za natapanje drva. — Jarebica u Hrvatskoj. — Medenje četinjača. — O usušenju drveća. — Dali je bolje pohraniti drvo sa korom ili bez kore? Krmnba goveda hrastovim lišćem.	299—301
<i>Izkaz o uplaćenoj članarini</i>	302—304
<i>Natječaj</i>	304—305
<i>Oglas</i>	305—306
<i>Izpravak</i>	306

